

SATUL ȘI ȘCOALA

REVISTĂ LUNARĂ PENTRU
EDUCAȚIE ȘI ÎNVĂȚĂMÂNT

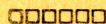


S U M A R U L :

<i>Const. Iencica</i> : Ziua cărții și lectura tineretului	257
<i>Dimitrie Goga</i> : Redeșteptarea națională a sufletului francez	258
<i>Dr. Axente Iancu</i> : Infantilism somatic și psihico-intelectual	261
<i>Nicolae Nistor</i> : Congresul învățătoarelor dela școlile de copii mici	264
<i>Vasile Christu</i> : Românii din Munții Rodopi	275
<i>Nicolae Bembea</i> : Chestiuni didactice	276
<i>Petre Lenghel Izeanu</i> : Aplicarea metodei Montessori în școala primară	280

CRONICĂ :

Către Cititori. — C. I. : † Episcopul Grigore Cmoșa. — Ziua copilului. — Ziua laptelui. — Incheierea anului școlar la școalele primare. — † Felicia Anastasiu.



Satul și Școala

Redactată de C. IENCICA și D. GOGA, profesori.

Correspondența pentru redacție:

Constantin Iencica Str. Mărzescu Nr. 21, Cluj.

Correspondența pentru administrație:

Dimitrie Goga Str. Bob Nr. 13, Cluj.

Abonamentul 120 lei pe an pentru învățători; 150 lei pentru școale și comitetele școlare.

*

Răspândiți această revistă printre prieteni și cunoscuți. În ea se oglindesc ideile și acțiunea celor cari doresc ridicarea satelor și a școlael primare.

*

Cine nu înapoiază, în timp de 10 zile dela expediere, exemplarul ce i s'a trimis, este considerat abonat și așteptăm costul abonamentului.

*

Amintiți-Vă că hârtia, tiparul și lucrul sunt scumpe; revista se susține numai din abonamente. Trimiteți-ne deci, neîntârziat, costul abonamentului pe adresa Administrației, str. Bob 13, Cluj.

*

În loc de chitanță, numele abonaților pe anul în curs, se trece pe pagina a 3-a a copertei.

Manuscrisele primite la redacție nu se înapoiază.

*

Lucrările și revistele primite la Redacție vor fi amintite la Bibliografia acestei reviste. Rugăm revistele să accepte schimbul.

*

Domnii abonați, cărora le lipsesc numere din revistă, sunt rugați să le ceară printr'o c. p. dela Administrație, str. Bob 13, Cluj.



ZIUA CĂRȚII ȘI LECTURA TINERETULUI

Cu deosebit fast s'a sărbătorit și în anul acesta, atât în Capitală, cât și în întreaga țară, *ziua cărții*.

În prezența M. S. Regelui, Domnul Ministru al Instrucțiunii a rostit o impresionantă cuvântare, din care reținem următoarele:

„Cartea este unealta cea mai însemnată pentru făurirea unității spirituale a unui popor, icoana vie și credincioasă a gradului de cultură și de civilizație a unei societăți“.

A mai arătat Domnul Ministru că școala are un mare rol pentru a deprinde pe copii cu cititul, formându-le gustul și discernământul critic, pentru a putea alege din mulțimea cărților cari apar, cartea folositoare sufletului lor.

Această grea misiune, corpul didactic nu și-o poate împlini ușor, căci într'adevăr cartea potrivită tineretului și în deosebi școlărilor, este foarte rară.

În ziua cărții, am vizitat librăriile din orașul Cluj și am cercetat amănunțit cari sunt cărțile pe cari editurile le trimit în ziua aceasta ca dar tinerilor mlădițe ale neamului nostru, nădejdea de mâine a unui popor, care are încă de străbătut o cale lungă până la valorificarea tuturor calităților sale sufletești.

Cu durere am constatat că pentru ziua cărții din acest an, n'a apărut nici o singură *carte nouă*, destinată tineretului din școala secundară ori copiilor din școala primară. Consta-

țarea aceasta desigur au făcut-o și alți educatori, cari urmăresc de aproape cartea bună, care trebuie pusă în mâna tineretului.

Cunosc profesori și învățători cari recomandă cu plăcere nouile cărți apărute. Unii, încântați de valoarea lor artistică, uită adeseori că ceea ce trebuie să intereseze tineretul este lectura sănătoasă, care să-i trezească în suflet adânci rezonanțe morale și să-l înalțe în sfera idealurilor frumoase.

S'ar impune deci ca societățile de editură, mai ales cele românești, care și până acum au adus jertfe însemnate pentru răspândirea culturii naționale, să publice o serie de premii pentru cele mai bune cărți destinate tineretului din școlăle secundare și copiilor din școlăle primare. Acest lucru l-ar putea face pe întrecute și alte societăți cari răspândesc cultura în popor: Astra, Fundația Regală Principele Carol, Liga Culturală.

Cărțile pe cari le-ar da aceste societăți tineretului, ar fi nu numai ofrande sufletești, ci prin ele s'ar îmbogăți tot mai mult numărul adevăratelor cărți bune pentru sufletele plâpânde, otrăvite prea mult de lectura scrierilor cu conținut păgubitor.

Cu prilejul sărbătoririi zilei cărții din anul viitor, s'ar mai putea organiza, mai ales în centrele orășanești, expoziții cu cărți anume destinate tineretului, pentruca și părinții mai puțin orientați în literatură să cu-

noască cât mai multe cărți bune pentru copii lor.

Dacă dorim o îmbogățire cât mai mare a literaturii românești cu creațiuni care să înfrunte nu numai anii, ci și veacurile, ca educatori ai tinerimii, trebuie să dorim printre aceste cărți de incontestată valoare literară și cât mai multe cărți destinate tineretului.

Am dori să avem și noi cât mai curând un *Cuore* al nostru, un *Nils Holgerson*, un *Robinson*, care să colinde văile, dealurile, munții, câmpiile întinse și litoralul bogat al țării noastre; iar dintre tinerii scriitori am dori să se ridice un Andersen românesc, care să povestească pe seama tineretului nostru frumoasele basme românești, adunate cu atâta

trudă de iscusitul Ispirescu și încheigate cu arta nepieritoare a lui Ion Creangă în Harap Alb.

Scriitorul care se va apropia cu arta lui de sufletul copilăresc și va ști să tâlmăcească acest suflet în opere care să rămână, nu va fi prețuit de posterioritate mai puțin decât scriitorul care se adresează adulților. Sunt convins că cel care va vorbi tineretului, se va bucura, nu numai de o iubire mai caldă, ci de un sprijin moral (chiar și material) mai bogat.

Editurile cu literatură proastă ar putea să mărturisească că existența lor, prosperitatea lor, se datorește banilor veniți din mâna copiilor, a tineretului și a oamenilor cu suflet neștiutor.

CONST. IENCICA

REDEȘTEPTAREA NAȚIONALĂ A SUFLETULUI FRANCEZ

Câțiva deputați francezi au cerut Ministerului Instrucțiunii să introducă în școli, în mod obligatoriu, un curs numit al „*Redeșteptării naționale a sufletului francez*”. În acest curs se va arăta elevilor, între altele, actualele evenimente internaționale și silințele Franței pentru menținerea păcii. Se va mai preciza actuala situație din Germania și directivele conducătorilor acesteia, luându-se ca model lucrarea lui Hitler „*Mein Kampf*”¹⁾.

Această știre, publicată în toate ziarele, arată, mai bine decât orice, îngrijorarea care stăpânește lumea franceză față de pregătirile extraordinare pe care le face Germania, în vederea unui nou războiu. Arată în același timp, în toată gravitatea sa, greșeala de neiertat pe care a făcut-o corpul didactic primar francez, lăsându-se antrenat pe drumu-

rile atât de ispititoare ale pacifismului internațional.

În orice țară și-n orice timp, se vor găsi glasuri izolate care să ceară menținerea păcii, acceptând toate sacrificiile. În puține țări aceste glasuri sunt atât de numeroase, de solidare și de puternice ca în Franța.

La această situație tristă a dus o propagandă umanitaristă deșănțată, alimentată în mod deosebit de amnistiații tuturor delictelor politice, dar și de unii intelectuali de bună credință, vrăjiți de ideea păcii eterne, cum au fost: Jean Jaurés, Anatole France, Aristide Briand, etc. Ei s'au adresat în primul rând învățătorilor, pentru că numai învățătorii puteau răspândi aceste idei până în cele mai îndepărtate sate.

Jaurés²⁾, în special, a exercitat asupra învățătorilor francezi o influență enormă prin elocvența sa și prin

¹⁾ În numărul viitor al revistei noastre, cititorii vor găsi rezumatul acestei lucrări.

²⁾ Fruntaș socialist, asasinat în ziua izbucnirii războiului mondial.

gândirea înaltă cu care trata chestiunile de învățământ și de educație, fie la tribuna Camerei, fie în adunări populare, în congrese socialiste și în coloanele Revistei învățământului primar.

Din 1904 învățătorii francezi au format principalul obiectiv al propagandei pacifiste. Războiul le-a fost înfățișat ca un rest de barbarie primitivă, care n'a fost niciodată decât „ultimul rezon al regilor“, — „ultima rațiune a popoarelor mizerabile“.

Gustave Hervé, profesor de istorie într'un liceu, a luat pe seama sa propaganda antimilitaristă între învățători, scriind regulat în Rev. inv. primar, iar când a fost suspendat pentru aceste atacuri aduse siguranței statului, cinci sute de intelectuali l-au sărbătorit iar Aristide Briand a mărturisit atunci: „Toate ideile lui Hervé, sunt ale mele... Trebuie să atacăm răul la rădăcină, vreau să zic ceea ce burghezii numesc patrie“.

În această vreme se putea scrie în Rev. inv. primar rânduri ca acestea: „Vieța este prea prețioasă, ca s'o risipim pentru patrie... Dacă am avea douăzeci de vieți, am putea să jertfim una pentru apărarea patriei actuale, dar n'avem decât una și n'avem dreptul, nici într'un caz, de a o sacrifica pentru apărarea unei asemenea patrii“.

Deși un număr de învățători se grupaseră pentru a apăra tradiția și viața națională, opoziția lor nu împiedecă întru nimic propaganda antipatriotică, care merse atât de departe încât, când un conducător al învățământului prezintă viața Ioanei d'Arc „ca una dintre temele eterne, pe care învățătorii ar trebui s'o folosească ca să deștepte în sufletele tinere iubirea de patrie“, multe dintre asociațiile învățătoresți județene protestară împotriva acestei idolatrii.

În pragul războiului mondial cei mai mulți învățători francezi afirmău cu energie desaprobară lor pentru orice măsură care ar contribui să împingă popoarele unele împotriva altora. Mai mult: ei manifestau nemulțumirea până și față de laudele care se aduceau Franței în cărțile de școală și cereau să se isprăvească cu fraze ca acestea: „Franța este țara cea mai liberă din lume, ceea ce este o mare onoare“... „Franța a contribuit mai mult decât oricare țară la progresele aviației“... „Apărând Franța, apărăm cel mai frumos și mai generos pământ al lumii“... „Franța e cea mai dreaptă dintre patrii“...

În acest timp, dincolo de Rhin numai se teoretiza asupra pacifismului și pe când jocul acesta era luat de Francezi drept o acțiune sinceră, întreaga națiune germană, cu învățătorii în frunte, se însuflețea pentru idealurile militariste ale Kaiserului.

Totuși, în fața invaziei germane, învățătorimea franceză n'a lipsit de la datorie și șapte mii de învățători au murit pe câmpul de luptă. Acest suprem omagiu, adus patriei, ne arată că virusul propagandei antimilitariste și antipatriotice nu pătrunsesse până în adâncul sufletelor, acolo unde iubirea de patrie se întâlnește și se confundă cu o ultima rațiune a existenței noastre trecătoare.

* * *

După războiu însă, învățătorii francezi s'au lăsat din nou ispitiți de iluzia pacifistă. Ei au trecut la manifestări și hotărâri într'adevăr îngrijorătoare. Astfel la congresul internațional al învățătorilor, care a avut loc la Berlin în 1928, delegatul francez a spus între altele: „Prezența noastră aici e un act de credință și un act de voință; ea înseamnă că noi credem în fraternitate; că după părerea noastră a învățătorii discordiilor internaționale nu trebuie să mai

conteze nici pe învățătorul german, nici pe cel francez, pentru a le servi scopurile". Mai departe, el afirma că în opera pedagogilor francezi învățătorii nu caută o metodă de educație „specific franceză, ci o metodă de educație care dezvoltă spiritul și conștiința copilului până la limitele umanității” și că ei (inv. francezi) au obținut din partea autorilor și a editorilor de manuale școlare să suprimă, ori să refacă, toate bucățile care fac apologia războiului.

De altfel din 1926 majoritatea învățătorilor francezi se țin cu strictețea de programul pacifist, elaborat în congresul învățătoresc dela Strassbourg, prin care și-au luat următorul angajament:

1. Vor censura cărțile astfel încât să nu se strecoare printre tineri germanii neînțelegerii cu privire la unele popoare.

2. Vor învăța pe elevi că ei au obligații nu numai față de familie și de patrie, ci și față de toate popoarele.

3. Vor interveni să fie șterse de pe tabloul cărților ce pot fi introduse în școli, acelea care cultivă spiritul războinic.

Aceste avansuri de bună viațuire, pe care învățătorii francezi le fac neîncetat celor germani, sunt privite în Germania ca vădite semne de slăbiciune.

Pe când unii învățători francezi pot ajunge la declarații ca aceea semnalată de curând de ziarele franceze, privind pe un institutor care nu s'a sfiit să spună într'o adunare publică, că „misiunea institutorului

este să se ridice contra noțiunii de patrie”, tineretul german învață că nu există nimic mai presus de interesele patriei germane.

Dar n'au pierit toți patrioții francezi!

Sub presiunea evenimentelor externe vom asista la o renaștere a patriotismului francez și sub presiunea opiniei publice interne, învățătorii francezi vor trebui să-și repare greșeala, cultivând din nou orgoliul național al micilor Francezi, cari pot fi mândri de țara lor, căci nu există, într'adevăr, popor învecinat, căruia Franța să nu-i poată arăta „drapelele cucerite, sabia în mână și baioneta în vârful puștei”.

* * *

Înfățișând cititorilor noștri această chestiune de actualitate, gândul ne-a fost neîncetat la corpul nostru învățătoresc.

Făuritori și în bună parte realizatori ai idealului național, învățătorii români au despre patrie o concepție atât de înaltă, încât fiecare școală, fie ea și a celui mai umil cătun, trebuie socotită o mică cetățuie a sufletului românesc. Fără șovăiri și fără rătăcirii pe drumuri care nu-s ale tradiției noastre, ei păstrează și garantează patrimoniul național în așa măsură, încât se poate vorbi de o a doua armată mare și devotată a Țării Românești, aceea pe care învățătorii o au sub conducerea lor.

Când cei mici își fac atât de frumos datoria, nici cei mari să n'ouite pe a lor!!

DIMITRIE GOGA

„Fericită a fost ideea de-a face pe învățători ofițeri de rezervă. Toți sunt ofițeri de elită și și-au făcut datoria cu un devotament fără margini. O spusese Eu, Regele lor, spre a se auzi și cunoaște în toată țară.”

INFANTILISM SÔMATIC ȘI PSIHICO-INTELECTUAL

Sunt foarte numeroase punctele de contact între medicina infantilă și pedagogie. De repetate rânduri am căutat să scoatem în evidență importanța covârșitoare ce prezintă problemele, de altfel foarte variate, situate la limita medico-pedagogice¹⁾. Am accentuat nu odată rolul capital ce revine glandelor cu secreție internă²⁾. În colaborare cu dl. *Dr. Dariu*, asistentul nostru, am prezentat mai recent „Societății științelor medicale“ din Cluj³⁾, un caz, care merită — credem — să fie cunoscut și corpului didactic, căci concursul medical oferit la timp este de natură să ușureze nespus de mult sarcina pedagogului și a edu-

cătorului. Cazul acesta al nostru evidențiază odată mai mult și necesitatea inexorabilă a unei strânse colaborări între medicină și școală.

Este vorba de un individ, care la vârsta de 19 ani are o lungime corporală de 102 cm. În antecedentele hereditare: părinții sănătoși, tata invalid de războiu, luptând pe frontul francez și italian, unde și-a pierdut ochiul stâng și două degete dela mâna stângă. În antecedentele colaterale se constată: că pacientul este al 2-lea copil, primul copil este sănătos și actualmente își indeplinește serviciul militar, iar al 3-lea copil a sucombat la vârsta de 1 an și jumătate. Din antecedentele per-

¹⁾ *Docent Dr. Azente Iancu*: Necesitatea unei colaborări între medic și pedagog în domeniul educației copilului. Conferință ținută în 11 Dec. 1932 la Lugoj, sub auspiciile „Astreii” și a „Asociației profesorilor secundari”.

Docent Dr. Azente Iancu: Noțiuni de psihologie infantilă, văzută prin prizma medicală. Conferință ținută la „Cercul cultural al învățătorilor” din Cluj, în 20 Mai 1932.

Docent Dr. Azente Iancu: Noul criteriu de ocrotire infantilă modernă, cu o excursiune în domeniul educației copilului. Conferință ținută la 14 Nov. 1931, în cadrele „Soc. Sfânta Maria” în Hue-din.

Docent Dr. Azente Iancu: Tuberculoza și viața școlară. Conferință cu proiecțiuni, ținută la serbarea din 21 Mai 1928, la școala primară No. 8 din Cluj, Str. Fântânele.

Docent Dr. Azente Iancu: Necesitatea participării medicului la educația copilului „Curentul Activ”, An. II, No. 7, 1933.

Docent Dr. Azente Iancu: Legislația noastră sanitară nivelează calea „Căminului școlar”, „Societatea de mâine” An. X, No. 10—11, 1933 pag. 184.

Docent Dr. Azente Iancu: Falșii școlari întârziati. „Curentul activ”, Oct. 1933.

Docent Dr. Azente Iancu: Falșii școlari întârziati din motive de ordin medical. „Curentul activ”, Dec.—Ian. 1933—34.

Docent Dr. Azente Iancu: Un caz de hipotrofie staturală (dishipotiroidiană) la o copilă sifilitică. *Soc. Științelor medicale*, Cluj, 24 Febr. 1934.

Docent Dr. Azente Iancu: Adevărații întârziati medicali. *Curentul activ*, Februarie—Martie 1934.

²⁾ *Docent Dr. Azente Iancu*: Pericolul infecțios în determinismul întârziatilor pedagogici. Conferință ținută la „Universitatea populară Nic. Iorga”, Vălenii-de-Munte, la 2 Aug. 1934.

Docent Dr. Azente Iancu: Școlarii întârziati din cauza insuficienței glandei tiroide. *Curentul Activ*, An. III, No. 4—5 pag. 2.

Docent Dr. Azente Iancu: Glandele paratiroide în igiena mentală. *Curentul Activ*, Anul II, No. 1.

Docent Dr. Azente Iancu: Ameliorarea vârstei mentale la o fetiță cu ajutorul mijloacelor de terapie medicală. Comunicare făcută la al XIV-lea Congres al Soc. Române de Neurologie, Psihologie, Psihiatrie și Endocrinologie, ținut la Cluj în anul 1934 (în colaborare cu *Dl Dr. L. P. Dariu*).

Docent Dr. Azente Iancu: Medicina influențând favorabil dezvoltarea corporală și intelectuală a unei fetițe. *Curentul activ*, anul II, No. 2, Oct. 1934 și Noiembrie—Decembrie 1934.

³⁾ *Docent Dr. Azente Iancu*: Nanism și infantilism hipofizar. *Soc. Științelor Medicale*, Cluj, 19 Aprilie 1935 (în colaborare cu *Dl Dr. L. P. Dariu*).

sonale rezultă că pacientul ar fi prezentat la câteva luni după naștere o afecțiune cerebrală cu convulsii repetate, cu o durată până la vârsta de 4 ani, când cedează spontan. Tot la vârsta de 4 ani suferă un traumatism la cap, căzând dintr'un car.

Examenul clinic evidențiază următoarele:

Aspectul feții are ceva infantil și totuși ceva ce diferă în același timp de aspectul unui copil; fața scurtă și lată; capul proporțional mărit; rădăcina nasului puțin deprimată, nasul cam mititel; maxilarul inferior și mentonul mici, sprâncenele și genele suficient dezvoltate, gâtul scurt și rotund ca și la copil, ridicarea punctului median al corpului deasupra simfizei, segmentele proximale ale membrilor sunt ceva mai lungi decât cele distale, laringele palpabil mic, vocea subțire, corpul tiroid nu se palpează.

Tegumentele pe față prezintă mici riduri, țesutul celulo-adipos subcutanat accentuat cu un caracter de infiltrație pe torace și pe abdomen.

Dentiția prezintă carie și lipsă; prima dentiție numai parțial înlocuită cu dinții permanenți.

Aparatul genital: testiculele coborâte în scrot, dar în stare rudimentară. Sistemul părros deficient. Caracterele sexuale secundare absente (mustățile absente, părul din subțiori și din regiunea pubienă (perigenitală) lipsă.

Cord: bradicardie (puls încetinit): 60 pulsații pe minut și aritmie.

Datele antropometrice sunt următoarele:

la 19 ani în	la 5 ani	la 20 ani
căzul nostru	normal	normal
Înălțimea 102 cm.	103 cm.	166 cm.

Coef. Manowrier:

S (lungimea redusă a membrilor inferioare)

B (bustul ori înălțimea șezândă)

$= \frac{46}{56} = 0,82$	normal la	0,92 la 15 ani
	11-12 ani	0,88 la adult

S = 45 la 5 ani și S = 47 la 6 ani;
S = 69 la 13 ani.

B = 55 la 4 ani și B = 58 la 5 ani;
B = 76 la 13 ani.

P (greutatea)	$= \frac{17,1/2}{102} = 171$	normal la	7 ani 8 luni
T (statura)			170

normal la

19 ani

374

normal la

5 ani conf. taliei

145

Pt (perimetrul toracic) $= \frac{56}{102} = 0,55$ în

lcc 0,50 (la 18-20 ani); 0,51 la 5 ani;
0,50 la 6 ani; 0,55 la 3 ani.

P = 17,5 în loc de 64 kgr. (ori 61 kgr. 800 gr.); la 5 ani: 15 kgr. 450 gr.

Pt = 56 în lcc 83 cm.; 55 la 7 ani;
57 la 8 ani; 56 corespunde deci vârstei de 7-8 ani.

T = 102 în loc de 165.

Per. cranian 52 (ca la 11-12 ani);
la 14-17 ani 54; la 22-24 ani 55 cm.;
la 5 ani 49 cm.

Coef. l. Pignet: (CR) = T - (P + Pt) = 102 - (17,500 + 56) = 28,5;

la 3 ani 26

la 4 ani 32

la 5 ani 30

la 10-11 ani 43

la 15 ani 34

la 16 ani 32

la 17 ani 28

la 18 ani 23

la 19 ani 20

după Prof. I. P. Nobécourt: Les Enfants trop petits. L'expansion scientifique française 1929.

și Prof. P. Nobécourt: Les syndromes endocriniens dans l'enfance et la jeunesse. Flammarion, Paris 1923.

Din datele antropometrice rezultă că înălțimea la vârsta de a-

proape 19 ani este abia 102 cm. (când la 5 ani este normal de 103 cm.); lungimea redusă a membrilor inferioare este de 46 cm., când normal la 5 ani este de 45 cm., și la 6 ani de 47, bustul sau înălțimea șezândă este de 56 cm., când la 4 ani normal este de 55 cm., iar la 5 ani de 58 cm. coeficientul lui *Manouvrier* (cărui a îi revine o valoare patognomonică în insuficiențele tiroide) e de 0,82, cât ar corespunde în împrejurări normale vârstei de 11—12 ani, în timp ce la 15 ani acest coeficient este de 0,92, iar la adult de 0,88. Rezultă deci o rămânere în urmă a acestui coeficient, pledând în favoarea existenței unui accent hipotiroidian.

Radiografia craniului evidențiază sela turcică (șeaua turcească) mai largă și mai adâncită, fundul selei mai neclar conturat în jumătatea posterioară. Apofizele clinoidice anterioare sunt mai decalcificate și uzurate. Dorsul selar subțiat la partea superioară și pare uzurat. — Fundul ochiului normal.

Radiografia capului denotă: o incompletă osificare a oaselor, trapezul reprezentat printr'un mic nucleu de mărimea unui bob de cânepă. Osificarea ar corespunde vârstei de 5 ani.

Examenul psihologic cu testele *Binet-Simon* arată un nivel mintal corespunzător la 10 ani. 3 luni. „Mărginit, între anormali și debili mintali.“ (Institutul de psihologie).

Cazul nostru în genere intrunește aproape toate caracterele unui năsim veritabil („ateleiosis“ după *Hastings Gilford*) la care inteligența după *Pagniez*⁵⁾ poate fi absolut nor-

mală și corespunzătoare unui adult corect dezvoltat. După dânsul chiar și turburările de caracter, care au fost atât de deseori semnălate și care se manifestă printr'o neîncredere și prin anumite tendințe ascunse, ar putea să fie simplamente consecința condițiilor anormale de viață socială, rezultând din scăderea fizică a individului. Devierile de caracter ar putea fi considerate ca fiind urmarea unor reacțiuni în funcție de o curiozitate disprețuitoare și de o ilaritate lipsită de indulgență, cu care sunt tratați acești bolnavi de mediul ambiant.

*Janet*⁶⁾ admite o inteligență satisfăcătoare, dar susține că psihismul adesea este pueril, realizându-se în felul acesta infantilismul hipofizar a lui *Sougues și Chauvet*.

Rolul unei tumori hipofizare este deseori stabilit ca patogenie. Cazul observat de *Lesné*⁶⁾, *Caroli și Lièvre* reprezintă un infantilism hipofizar la un băiat în vârsta de 20 ani cu o statură de 1 metru 20 cm., cu o întârziere în dezvoltarea organelor genitale și cu absența caracterelor sexuale secundare prezentând o vârstă mentală corespunzătoare vârstei de 10—12 ani, pe lângă atrofia nervului optic și deformațiuni considerabile ale selei turcice.

Totuși pot să existe leziuni ale sistemului nervos central în regiunea învecinată hipofizei fără ca aceasta din urmă să prezinte alterațiuni. *Prof.-l Lereboullet, Cathala și Mouzon* au observat un caz, când tumora aparținea planșeului ventricolului al 3-lea. Intr'un alt caz tot *prof.-l*

⁵⁾ *Ph. Pagniez*: Troubles du développement général in *G. H. Roger, F. Vidal, P. Y. Teissier*: Nouveau Traité de médecine, Fascicule VIII. Pathologie de glandes endocrines. Troubles du développement, 2-ème édition. Masson; Paris 1925, pag. 14.

⁵⁾ *Henri Janet*: Syndromes d'hypotrophie. Infantilisme hypophysaire in *P. Nobécourt și L. Babonneix*: Traité de médecine des enfants. Masson, Paris, 1934. Tome premier, pag. 743.

⁶⁾ *Lesné, Caroli et Lièvre*, Société de Pédiatrie de Paris, 16 Dec. 1930, pag. 594.

Lereboullet în colaborare cu Pichon explică lipsa de dezvoltare staturală printr'o meningită datorită unui sifilis congenital, care ar fi afectat encefalul la baza craniiană, producând leziuni de vecinătate hipofizei.

Cazul nostru evidențiază la radiografie leziuni hipofizare incontestabile în timp ce din datele anamnestice rezultă că în primele luni ale vieții bolnavul nostru a suferit de stări convulsive, cari ar fi putut să fie în funcție de un proces meningo-encefalic cu posibilități de lezare a regiunii iuxta-hipofizare.

?) P. Lereboullet et Pichon: Dystrophie infantile et méningite basilaire hérédosyphilitique. Soc. de Pédiatrie de Paris, 20 Juin 1922.

Concluziuni: Din examenul clinic rezultă existența unui nanism foarte accentuat și prezența unui infantilism vizibil cu absența caracterelor sexuale secundare. Din examenul radiografic al craniului rezultă existența unor modificări la nivelul hipofizar, care îndreptățesc supoziția patogeniei hipofizare; țesutul subcutanat infiltrat și radiografia oaselor caruale precum și coeficientul lui *Manouvrier* legitimează admiterea existenței unei hipofuncțiuni concomitente a glandei tiroide. Examenul psihologic pledează pentru o întârziere psihică și intelectuală.

Docent univ. Dr. AXENTE IANCU, medicul primar, director al centrului pentru ocrotirea copiilor din Cluj

CONGRESUL ÎNVĂȚĂTOARELOR DELA ȘCOLILE DE COPII MICI

— Cluj, 2—6 Mai, 1935 —

Cine a urmărit cu atenție adunările corpului didactic din învățământul primar, dela Unire încoace, a putut constata cu ușurință, că programul desbătut cu astfel de prilejuri, era compus în întregime din probleme de ordin administrativ. Tindeau în special, aceste întruniri, să mobilizeze lumea dascălească într'o asociație puternică, iar asociația, la rândul ei, să poată lupta cu folos pentru realizarea unei salarizări omeneste pe seama membrilor ei. Celelalte chestiuni, cari figurau permanent în program ca: întremarea comitetelor școlare, problema controlului, a frecvenței, a învățământului minoritar și a instituțiilor grupate în jurul școlii — cantine, cooperative școlare, ateliere, biblioteci etc., — toate urmăreau în fond același lucru: să creeze pentru învățătorime o platformă morală, care să justifice, în fața opiniei publice, revendicările ei materiale.

Congresul învățătoarelor dela școlile de copii mici, vine astăzi și părăsește cu

desăvârșire acest obicei. În programul congresului este rezervat un loc foarte mic pentru dările de seamă ale activității asociației, iar 4 zile încheiate sunt închinare unui adevărat Congres pedagogic: conferințe, referate, demonstrații practice, vizite și excursii, cari ar fi putut stârni chiar și gelozia asociației învățătorilor din țară cu tradițiile ei bogate de aproape 4 decenii. Mărturisesc cu toată sinceritatea, că am urmărit cu entuziasm crescând desbaterile congresului și tocmai această dispoziție sufletească, mă face să public această dare de seamă și să subliniez atmosfera cea nouă, care tinde să pună stăpânire pe manifestările profesionale ale corpului didactic din învățământul primar. Și dacă începutul, în această privință, îl face o asociație de femei, meritul ei este cu atât mai mare: ni se servește nouă, bărbaților, un exemplu elocvent, că metoda de lucru unită cu răbdarea, cultul pentru perfecționare, aprofundarea problemelor pedagogice, nu mai constituie

strict un apanaj al sexului nostru. Și lucrul acesta trebuie să ne bucure. Emanciparea femeii nu se face numai prin acordarea dreptului de vot. Ea se emancipează, când exemplarele de elită se organizează în societăți pentru ridicarea nivelului cultural al femeii dela țară iar creșterea copilului mic este pusă pe temeuri etice și naționale lămurite. Această însărcinare nobilă și-a luat-o asociația învățătoarelor dela școlile de copiii mici.

ZIUA I.

Deschiderea congresului

În dimineața zilei de 3 Mai s'a deschis al II-lea congres al învățătoarelor dela școlile de copiii mici din țară. El a fost onorat cu prezența D-lui Ministru al Instrucțiunii, Dr. C. Angelescu, însoțit de secretarul său general dl Prof. I. Valaori, de reprezentanții celor 2 biserici românești din Cluj: P. S. S, Episcopul Ivan și dl Ion Agârbiceanu canonic și asesor consistorial, de șeful învățământului din regiunea Cluj, dl Inspector-șef Gh. Popa, de prefectul jud. Cluj, dl Dr. Dunca, de primarul orașului dl Dr. N. Drăgan, de rectorul universității, dl Ștefănescu Goangă, de președintele asociației învățătorilor din Ardeal, dl I. N. Ciolan și numeroși inspectori și revizori școlari.

Biroul congresului era format din: D-ra A. Demetrescu, prezidenta asociației învățătoarelor dela școlile de copiii mici asistată de d-na prof. V. Petrescu Heroiu, d-na inspectoare Paraschivescu, d-ra Zoe Boerescu și d-na Constanța Bogdan-Duică, directoara școlii de copii mici No. 6 din Cluj.

În cuvântul de deschidere, d-ra Demetrescu, rostește în esență următoarele: Ca întotdeauna gândul nostru se îndreaptă, cu adâncă recunoștință, către ocrotitorul țării, M. S. Regele Carol al II-lea, care urmărește cu viu interes toate manifestările noastre profesionale. (Corul învățătorilor din Cluj, sub

conducerea dir. școlar I. Macarie, întonează Imnul Regal).

În 1933, s'a început de către un grup de profesoare, o mișcare pentru ridicarea școlii de copiii mici, ameliorându-i metodele de lucru și strângând în acest scop, într'un mănunchiu, pe toate învățătoarele dela școlile de copii mici din țară. Societatea aceasta face parte integrantă din asociația generală a învățătorilor.

Pentru difuzarea preocupărilor noastre, am înființat revista „Copilul”, care se bucură de sprijinul învățătoarelor. Pe lângă noua metodă, pe care am voi s'o vedem înrădăcinată în toate școlile de copii mici, revista a îmbrățișat cu căldură o mulțime de probleme de ordin gospodăresc: a publicat planuri-tip pentru noile construcții școlare, schițe de mobilier și material didactic, diferite planuri analitice, orare, etc., ușurând munca învățătoarelor și dându-le îndemnuri noi de activitate. Ca probleme de viitor, schițează următoarele:

1. Înmulțirea numărului învățătoarelor dela școlile de copii mici și aplicarea unui corectiv în ce privește repartizarea lor. Pentru cei 900.000 de copii din țară, cari ar trebui să cerceteze școala, noi nu putem primi decât 100.000. Arată importanța ce se dă acestui soi de școală în streinătate, în Belgia și Italia. Rusia chiar, care sub regimul țarist abia cunoștea școala de copii mici, astăzi primește patru milioane de copii în școlile sezoniere, cari activează în timpul muncilor agricole. Noi am grămădit în centrele minoritare un număr apreciabil de școli, chiar și în comunele unde nu avem școală de stat și unde efectele școlii de copii mici se pierd, neavând legătură organică cu ciclul următor al învățământului nostru popular. În schimb însă, în foarte multe județe, n'avem decât 3—4 școli de copii mici.

2. Problema localurilor, a mobilierului și a materialului didactic, a înzestrării școlilor cu grădini și curți potrivite, ră-

mâne pentru multă vreme la noi, o problemă deschisă. Iar asistența socială: cantine, băi, control sanitar, etc., de asemenea trebuie să formeze, încă multă vreme, preocuparea constantă a învățătoarelor noastre.

Materialul didactic s'ar putea confecționa în școlile profesionale.

3. Controlul trebuie să fie raționalizat: sunt școli cercetate foarte rar, altele deși cercetate la timp, nu primesc îndrumările potrivite pentru buna lor organizare.

4. Pregătirea învățătoarelor este necesar să se facă după un program special, cu manuale proprii. Organizarea cursurilor de vară pentru perfecționarea lor este o necesitate arzătoare. Cercurile culturale trebuie scindate, creindu-se cercuri speciale, numai pentru învățătoarele de copii mici.

Acest program, care n'are nimic utopic, necesitează munca de fiecare zi a învățătoarelor. Linuștea sufletească pentru această muncă constructivă avem, fiindcă dl. Ministru Dr. Angelescu, a curmat procedura sumară de desființare, ce s'a întrebuintat un timp oarecare la școlile de copii mici. Învățătoarele, cele dintâiu sunt chemate să aprecieze lupta ce-o duce dl. Ministru și să-l sprijine în toate năzuințele sale de a ridica școala și pe slujitorii ei. În numele tuturor învățătoarelor, aduce omagiul său de recunoștință D-lui Ministru Dr. Angelescu și colaboratorului său, dl. secretar general I. Valaori și salută pe toți ceilalți reprezentanți ai oficialității, cari au ținut să participe la acest congres.

P. S. S. *Episcopul Ivan* rostește câteva cuvinte de îmbărbătare: Tăria unui popor este școala. Ea este instituția de temelie a oricărui stat modern. La noi, Statul a primit o moștenire foarte grea. În provinciile noi, școala, a fost mijlocul prin care stăpânitorii trecutului ne fărâmițau puterea noastră etnică. Să dăm mulțumită lui Dumnezeu, că aceste vremuri, au fost pentru vecie înmormân-

tate. După unire, Dl. Ministru Angelescu, în diferite rânduri a condus destinele școlii cu pricepere și cu multă înțelegere, mai ales pentru școala asuprită din provinciile alipite. D-sa va găsi resurse noi în sufletul său bogat, pentru afirmarea școlii românești de pretudindeni. Subliniază că în Staul nostru se irosesc mulți bani înzadar. Ce bine ar fi dacă banii aceștia s'ar folosi pentru interesele obștești. Iată bunăoară în Munții Apuseni câtă populație școlară nu poate cerceta școala, din cauza sărăciei: Dacă s'ar face câteva cantine școlare, s'ar putea ajuta o mulțime de școlari săraci, Urez D-lui Ministru, să facă un început și în această privință. Cu iubire și înțelegere se poate face mult pentru asistența socială a acestui ținut, care a jucat un rol așa de important în istoria poporului nostru.

P. S. S. binecuvântează apoi lucrările Congresului.

Scriitorul *Ion Agârbiceanu*, cunoscut învățătorilor din scrierile sale, unde se găsesc pagini duiioase, închinare vechilor slujitori ai școlii confesionale de pe vremuri, vorbește în numele bisericii unite. D-sa amintește de viața noastră creștinească din trecutul apropiat, la care nu cu puțin a contribuit școala satească. Și astăzi tot școala a rămas singura instituție, care orientează pentru întreaga viață, sufletul tineretului nostru. Și în special școlile de copii mici sunt adevărate cuiburi de întemăiere sufletească, unde se păstrează neîntinat întregul nostru patrimoniu: limba, legea, portul și datinile moștenite din bătrâni. La temelie învățăturilor creștine este pusă învățătura Mântuitorului: „Lăsați copiii să vină la mine!” Să punem învățătura aceasta adâncă chiar la temelie școlii noastre de toate gradele. Salutăm congresul în numele P. S. S. *Episcopul Iuliu* al bisericii unite.

Vorbește apoi primarul orașului, dl. *Dr. N. Drăgan*. D-sa amintește, că la zărire sa în fruntea primăriei, a găsit 900 de copii, cari nu puteau cerceta

școala în lipsă de localuri. Primăria a edificat deci 3 școli primare și o școală de copii mici cu toată criza, care bântue astăzi. Cu toate acestea în multe școli din oraș, în lipsa sălilor, învățământul se face pe jumătate de zile.

Se dă cuvântul apoi dlui Ștefănescu Goangă, rectorul Universității din Cluj: Universitatea s'a simțit obligată să ia parte la Congres prin rectorul ei. Ea urmărește de aproape activitatea Ministerului, mai ales astăzi, când titularul departamentului este unul dintre cei mai activi miniștri pe cari îi are țara. Misiunea corpului didactic primar este de-a înzestra tinerele vârstare ale neamului nostru cu o conștiință românească unitară. Numai așa vom avea mai târziu, o adevărată viață cetățenească. Învățătorii să aibă deci încredere în misiunea lor și să sprijinească toate năzuințele conducătorilor de astăzi ai școlilor. Toate cercetările științifice făcute de Universitate vor fi puse la dispoziția învățătorilor, pentru fortificarea cunoștințelor lor profesionale.

Dl. Inspector-Șef, Gh. Popa, aduce salutul Serviciului Local de Învățământ din Cluj. La Tg.-Mureș — spune D-sa — în congresul profesorilor secundari, Dl. Ministru de Instrucție, Dr. Angelescu, s'a bucurat de-o primire foarte însuflețită și a fost înconjurat de stima tuturor, poate tocmai fiindcă D-sa s'a identificat cu aspirațiile Corpului didactic de toate gradele. Pretutindenea unde bate o inimă de învățător, pulsează și recunoștința pentru ministrul școlilor, care a înțeles durerea învățătorimii, ca nimeni altul, și-a căutat prin toate mijloacele s'o micșoreze.

Învățătoarele dela școlile de copii mici din țară, au ales Clujul ca loc pentru Congresul lor, fiindcă aicea, Universitatea, cu ajutorul institutelor ei, a întocmit un întreg program de lucru, sprijinit pe cercetări migăloase, în toate domeniile de activitate pedagogică, program care trebuie cunoscut și de către învățători. Mulți părinți se între-

bă, cu legitimă îngrijorare, dacă atâtea știință pusă în serviciul școlii, nu va veni să întunece seninătatea sufletească a copilașilor. Nedumerirea aceasta nu-și are locul: tocmai mulțumită acestor cercetări de laborator, copilașii noștri vor avea puțința să asimileze ușor cunoștințele și să se simtă reconfortați trupește și sufletește.

Urează Dlui Ministru mulți ani, pentru desăvârșirea operii începute.

Președintele Asociației învățătorilor din Ardeal Dl. I. Ciolan, aduce salutul în numele Asociației generale a învățătorilor din țară și scuză absența președintelui, Dl. D. Toni, care n'a putut participa la congres. Nimeni nu este mai îndreptățit să aprecieze munca învățătoarelor dela școlile de copii mici, decât tocmai învățătorii. Dacă astăzi, în Ardeal, avem un număr frumos de școli de copii mici, aceasta se datorește în prima linie Dlui Ministru Dr. Angelescu, care a înțeles rostul lor, mai ales în ținuturile minoritare. Cu ajutorul acestor școli se va cultiva sentimentul național și mulți frați înstreinați vor fi readuși la vechea mamă.

Miile de școli zidite de către actualii conducători ai departamentului culturii, lupta sa eroică purtată pentru trecerea gradațiilor și înaintărilor în bugetul anului curent, sunt lucruri cunoscute de toată lumea. Asociația generală a învățătorilor mulțumește Dlui Ministru pentru sprijinul acordat și felicită asociația învățătoarelor dela școlile de copii mici, că a reușit să spargă tiparul congresului-șablon, organizând un adevărat congres pedagogic, frumos și demn.

Amintește, că Asociația învățătorilor va deschide în vara aceasta, la Cluj, un curs de perfecționare.

D-na Constanta Bogdan-Duică, vorbește în numele școlilor de copii mici din Ardeal și salută în persoana Dlui Ministru pe un deschizător de noi drumuri culturale, inspirat fiind de către mării săi înaintași.

Discursul Dlui Ministru Dr. C. Angelescu.

Mulțumesc pentru frumoasa primire. Sunt adânc recunoscător P. S. S. Episcopului Ivan, părintelui canonic Agârbiceanu și celorlalți șefi de autorități, cari au ținut să participe la acest congres și au avut cuvinte atât de măgulitoare pentru modesta mea activitate. E adevărat, că am considerat întotdeauna problema culturală, ca pe cea mai de seamă problemă, care se pune pentru neamul nostru. Ceea ce noi am câștigat în marele războiu, nu se va putea menține decât numai prin cultură. Ea singură consolidează, ea ridică masa țărănească la un nivel mai înalt. În 1920, când am început marea campanie pentru construcții școlare, la acest imperativ al culturii m'am gândit. În provinciile alipite, trebuie să fim adânc recunoscători celor două biserici românești, cari ne-au pus la dispoziție 3500 locuri de școală, cari le folosim și astăzi, iar Statul nostru nu s'a învrednicit încă să le rescumpe. A trebuit să am o specială grijă pentru stările culturale din Basarabia, unde am găsit 94% din populație analfabetă. Am făcut eforturi eroice și în timp scurt am dublat numărul învățătorilor ridicându-l — în 1928 — la 40.000.

Noii construcții școlare s'au ridicat pretutindenea.

Dintr'o statistică făcută la Liga Națiunilor, între 53 de state, noi ocupăm locul al 52-lea, în ce privește cercetarea școlii primare. Turcia era ultimul stat. Dar Turcia a avut fericirea să găsească în persoana lui Kemal-Pașa pe omul de geniu, care și-a dat seama unde rezidă puterea unui stat. Într'un singur an, Turcia, a înființat 20.000 de posturi noi de învățători. Prin urmare am fost întrecuți și de Turcia și noi am rămas, în statistica pomenită, al 53-lea din 53.

Am considerat totdeauna, că o bună situație materială asigurată pe seama învățătorilor, este necesară pentru bunul mers al școlii noastre. Iată de ce a

trebuit să mă lupt cu atâtă îndârjire pentru gradațiile Dv., cari fac parte integrantă din salariu, de-asemena pentru înaintările în grad, rămase restante de atâția ani.

Mulțămită acestor măsuri, învățământul e în plină evoluție. La inspecțiile făcute în jud. Murăș, pe valea Nirajului, m'am putut convinge, că avem școli foarte bune cu învățători harnici, dar avem și școli minoritare, unde învățătorii s'au anchilozat în forme rudimentare, absolut nepermise. Nu se poate concepe astăzi, 17 ani dela Unire, învățător, care să nu-mi poată răspunde în limba statului, de asemenea elevi din învățământul supra-primar, cari habar n'au de cele mai elementare cunoștințe de limbă. Lucrul acesta nu mai poate dăinui: ar fi o adevărată rușine să păstrăm pe acești învățători în bugetul statului, iar normaliștii noștri să bată pe la toate ușile și să nu poată obține nici un serviciu. Vă rog deci să țineți cont, că fruntariile țării noastre se mențin prin sufletul națiunii, iar acest suflet îl formați Dv. Puneți deci preț pe educația religioasă, formați caractere fari și toată activitatea Dv. să fie însuflețită de cel mai cald sentiment național. Atunci țara noastră va putea sta cu fruntea sus, fără griji și fără teamă.

Iar în mine, vă rog, să vedeți permanent un sprijinitor desinteresat al preocupărilor și aspirațiilor Dv.

Sedinta de după amiază.

Referatul Dnei Petrescu-Heroiu asupra: Studiul individualității copilului.

D-na prof. Petrescu-Heroiu este cunoscută de către învățătorime. Mulți își mai amintesc și astăzi de articolul scris de Dsa în revista asociațiunii acum 2 ani: „Reflecții desprinse dintr'un examen”, în care se biciuia fără milă relele deprinderi ale învățătorimii noastre: apatia, care a stins elanul și însuflețirea cunoscută pe vremuri, pacostea intervenționismului cu prilejul examene-

lor și lipsa unui ideal pus în slujba maselor populare. Articol instructiv, care poate fi citit și astăzi.

Conferențierea subliniază importanța studiului individualității copilului, chiar și pentru școalele de copii mici. Dacă educatorul năzuiește să transmită numai cunoștințe, eforturile lui nu sunt înțelese de către copii. Sufletele lor nu se pot studia pe dinafară. Necunoscând forțele lui interne, școala continuă să încurajeze pasivitatea elevului. Iar prin pasivitate nu se va putea valorifica niciodată bunurile sufletești ale copilului. Iată de ce este necesar să cunoaștem individualitatea elevului.

Și la noi s'au făcut multe cercetări în această direcțiune. Universitățile, prin laboratoriile și institutele lor, revistele prin studiile și articolele publicate. Chiar și legea de organizare a învățământului primar preconizează cercetarea individualității elevului. Cum se poate studia copilul? Avem mai multe metode: 1. *Observația directă*, după expresie, gesturi, manifestări, lucrări etc. 2. *Observarea de sine (introspecția)*. Metoda aceasta nu poate fi utilizată în școlile de copii mici. 3. *Experimentul*, care provoacă anumite fenomene sufletești. 4. *Metoda anchetelor* este de preferit, dar trebuie să fim foarte circumspecți, mai ales când e vorba de fenomenele ce se petrec în subsoiul conștiinței noastre și de unde încearcă să influențeze viața noastră sufletească (psihanaliza).

Din toate cercetările făcute a rezultat necesitatea pentru școala noastră de a întocmi pentru fiecare elev așa numita *fișa individuală*.

Conferențierea arată apoi rezultatul unei anchete făcute de Dsa la școlile primare din București. S'au studiat condițiile de viață ale elevilor în mijlocul familiei: alimentația, locuința, starea sanitară, etc. Constatările sunt foarte îngrijitoare: majoritatea copiilor noștri sunt subnutriți. Cu toată vitalitatea poporului, se observă o scădere vertiginosă a forței lui native.

La sfârșitul conferinței stabilește, că în școlile noastre de copii mici nu se poate propune scris-cetitul. Pentru a putea obține grupuri omogene, să nu mai separăm copiii după vârstă, ci după aptitudinile. Obținem, în forma această, un rezultat superior.

Conferința Dlui prof. univ. Vladimir Ghidionescu: Etapele dezvoltării sufletești a copilului până la 7 ani.

Cunoașterea sufletului copilului este, pentru toți educatorii, pârgă de sprijin a muncii lor profesionale. Numai conștiința curată a dascălimii va putea asigura o deslegare norocoasă a acestor probleme dificile, cari ne preocupă pe toți deopotrivă. Ce factori pot contribui deci la cunoașterea mecanismului defuncționare a sufletului copilăresc? Intreaga lui viață sufletească este determinată de structura creierului. În procesul de percepție, bunăoară, copilul *globalizează* (totalizează). El prinde mai întâi conturul lucrurilor, urmează apoi un proces de analiză — conturul chtonit îl populează cu elemente noi — și apoi obține sinteza reprezentărilor. E siluit copilul să facă lucrul acesta, deoarece centrele de asociație îi lipsesc. Se poate spune deci hotărât, că până la 7 ani copilul trăiește sub această dispoziție a globalizării. De aceea copilul, prinde mai ușor deosebiriile dintre lucruri (nu asemănările) și tot din același motiv aranjează obiectele la început după culoare iar nu după forme.

În timpul conferinței, Dl prof. Ghidionescu, a utilizat o mulțime de planșe, date statistice și a dat explicații amănunțite asupra materialului diactic utilizat în școlile de copii mici, tocmai ținând seamă de acest principiu al globalizării.

ZIUA II.

Dimineața s'au făcut demonstrații practice la mai multe școli de copii mici din Cluj. În trecut, voi arăta la sfârșitul acestei dări de seamă, frumoasele realizări înfăptuite de aceste școli de la Unire încoace.

*Conferința D-lui prof. Popoviciu, dela
*Clinica infantilă: Hrana copilului dela
3-7 ani.*

În vârsta preșcolară, hrana copilului, are o deosebită importanță. Copilul crește, prin urmare hrana dată contribuie nu numai la sprijinirea bogatei lui activități (jocul) dar ajută în prima linie la creșterea lui fizică. Iată de ce hrana copilului trebuie să fie mai bogată decât a adultului. Este o greșală să se creadă, că numai regimul lactat asigură o bună creștere. Prin cercetările noi științifice făcute de vreo 20 de ani încoace, s'a demonstrat existența vitaminelor, cari ajută creșterea și lipsa lor din hrană, contribuie la scăderea vitalității și la infectarea copilului cu diferite boli contagioase. Țăranul nostru are nevoie să știe cum se hrănește copilul în vârsta preșcolară. Din ancheta făcută de Dna Petrescu-Heroiu, am putut vedea, cum chiar în Capitala țării, copiii de școală sunt subnutriți. Cu atât mai rău sunt hrăniți copiii de săteni. E necesar deci să cunoască învățătoarele în ce constă o hrană substanțială. Ea trebuie să fie compusă din toate elementele: proteină, hidrați de carbon și grăsimi. Laptele numai sau carnea și ouăle, produc serioase tulburări digestive. De aceea, ele trebuiesc unite cu pâinea integrală și cu fructele crude (sau legume fierte), cari constituiesc un regim alimentar de prim-ului ordin. Chiar și când copiii au febră ușoară, regimul lor alimentar să nu se deosebească de cel normal. Părinții bogați pun mare preț pe mâncările, cari se dau între mese: la 10 dimineața și la 4 după masă. Un regim prea bogat între mese, nu este de recomandat.

La noi este foarte neglijată întreaga operă de creștere preșcolară. Nu se dau consultații sanitare, ne lipsesc azilurile de copii, orfelinatele, dispensarele. O bună propagandă pentru înființarea acestora, pot face membrii corpului didactic primar, cari stau în strânsă legătură cu populația rurală, atât de neglijată

sub acest raport.

Referatul D-nei Paraschivescu: Colaborări necesare pentru bunul mers al școlilor de copii mici.

La noi școlile de copii mici au un trecut foarte modest. Ele s'au înființat, la început, numai în centrele minoritare, urmărind să familiarizeze copiii streini cu limba statului. Școala de copii mici nu este o instituție de învățământ propriu zis. Ea obicinuește numai cu bunele deprinderi și tinde să creeze o adevărată nobletea sufletească. Iată de ce e nevoie, ca aceste școli să fie înființate pretutindenea și în special la periferia orașelor. Copilul e ferit de influența străzii și a maidanelor.

Cu cine trebuie să colaboreze școala de copii mici? În prima linie cu *primăria* comunei, care trebuie să se îngrijească de un local corespunzător. Curtea largă și grădinița de flori nu pot lipsi de pe lângă nicio școală. În alte state, școala de copii mici este înzestrată cu baie sau dușuri, spălătorie, cantină etc. La noi aceste lucruri rămân preocupările viitorului.

Tot primăria se îngrijește de mobilier și de combustibil.

Învățătoarea să fie cu mare grijă, când angajează *servitoarea* școlii, care trebuie să fie o persoană de încredere, lipsită de vicii sau apucături urâte.

Medicul este unul din colaboratorii apropiați ai școlii. O mică *farmacie* trebuie să fie la îndemâna fiecărei învățătoare. Iar *cantina*, acolo unde se poate, vine să completeze asistența medicală și să hrănească copiii săraci, cari nu sunt alimentați suficient de către familiile lor.

De asemenea școala nu se poate lipsi de sfaturile *preotului*. Întreaga operă de ajutorare, nu se poate concepe fără concursul lui. *Comitetul școlar* încă e nevoie să stea în ajutorul școlii. De aceea e bine ca membrii comitetului să fie aleși din sânul părinților, cari au elevi la școală. Nu pot îndestul să recomanda învățătoarelor, înființarea așa

numitelor comitete de mame (cerc de mame) cari se întrunesc periodic la școală și discută diferite probleme de educație. Aceste mame vin și sprijinesc școala de multe ori într'un mod mai eficace decât celelalte comitete regulamentare.

Conferința Dlui Inspector C. Iencica: Colaborarea dintre școala primară și școala de copii mici.

Conferința mea — spune Dl Iencica — are să se limiteze numai la câteva chestiuni practice, căci teoretizarea prea multă, sunt convins, poate împrumuta la un moment dat adunării, un caracter foarte sărbătoresc, dar nu reușește să lege dezideratele conferențiarului cu preocupările cotidiene ale învățătorului. Trebuie stimulat elanul și însuflețirea învățătorului, iar acest lucru nu se poate face cu *prea multă* teorie.

Art. 44 din legea de organizare a inv. primar formulează astfel scopul pe care-l urmărește școala de copii mici: „*Ea are de scop, a completa educația din familie, a favoriza dezvoltarea normală a trupului și a simțurilor copiilor și a-i pregăti astfel, pentru a urma cu mai mult folos învățământului primar*”.

Iată de ce este necesar pentru învățătoare să cunoască educația familială ce-o dau sătenii noștri copiilor, lipsurile ei, pentruca la rândul său, învățătoarea, să știe cum să acționeze pentru înlăturarea acestor lipsuri. Cercetarea bisericii și religiozitatea au fost totdeauna, la poporul nostru, deprinderi moștenite dela bătrâni, cari trebuiesc păstrate și în viitor și practicate și de învățătoare. S'a vorbit de fișa individuală: în mod practic nimic nu ajută la cunoașterea sufletului elevului ca tocmai vizitele pe cari le face învățătoarea la părinți acasă. Din convorbirile purtate cu mama copilului, ajunge să cunoască deprinderile și apucăturile lui. Vizitele acestea sunt necesare și din alt punct de vedere: la școlile de copii mici, noi avem o frecvență slabă, în schimb

elementul minoritar ia cu asalt școala. E necesar deci cași poporul nostru să-și poată face o altă idee de școala de copii mici și de scopurile pe cari le urmărește. În trecut întreaga administrație era grupată în jurul școlii: pretor, judecător, medic, notar, primar etc. S'a vorbit în conferința Dnei Paraschivescu de comitetele de mame (cercurile de mame). E o instituție foarte utilă. Cu ajutorul ei se popularizează anumite idei, ar influența educativă a școlii se răspândește în cercuri cât mai largi. Școala de copii mici nu mai este atunci o instituție exterioară, ci una de prelungire a educației familiare.

Aicea intră în joc și personalitatea învățătorului. Cine citește, își are mica lui bibliotecă, este abonat la câte-o revistă, acela găsește resurse în sufletul lui pentru noi și noi posibilități de afirmare pentru instituția pe care o conduce. Cantina și întreaga operă de asistență socială, ce se așteaptă dela învățători, nu este atâta o chestie de câteva articole din regulament, ci o operă de înlăturare pornită din elan și însuflețire profesională. Cititul operilor bune, pregate stârni acest elan.

Între școala de copii mici și școala primară, instituții cari lucrează pe același plan, nu poate exista decât cea mai frățească colaborare. Această colaborare va avea răsunetul convenit și în sat. Să înceteze deci dușmăniile, pe cari le-am văzut în multe locuri, și cari rezultă de cele mai multe ori din motive bugetare: fiecare ar dori să aibă pentru școala sa o felie cât mai mare din bugetul învățământului.

Întreaga activitate din școala de copii mici să poarte pecetea celui mai curat naționalism. Preocuparea aceasta se va vedea pretutindenea: în lucrările practice făcute, modelaj, desen, cusături etc., utilizând elementele ornamentate, cari sunt proprii firii și gustului nostru. Cântecul, dansurile, de asemenea vor fi cele cari au încântat pe înaintașii noștri atât în zile bune cât și în

zile de restriste.

Naționalismul învățătoarelor nu poate fi gălăgios, ci reținut, tăcut chiar, dar cu vaste amplitudini interioare.

Ziua III.

Dimineța, demonstrații practice la școlile de copii mici, cași în ziua precedentă.

Referatul D-rei Demetrescu: Educația simțurilor.

Știința luminează practica educației. Până mai dăunăzi se credea, că învățătoarea, care adoptă în școală ținuta mamei în raporturile ei cu ceilalți membri ai familiei, este o bună învățătoare. Astăzi această concepție este perimată. Învățătoarea trebuie să fie o pedagogă, o tehniciană, dacă vreți, căci intuiția singură nu poate crea un suport pentru activitatea ei.

Copilul descopere lumea prin simțuri. Excitațiile externe ating sistemul nervos și produc anumite reacțiuni. Prin urmare, formarea senzurilor, se face automat prin simplul contact cu lumea exterioară. Dela naștere, până la vârsta de 3—4 ani, copilul se exercitează prin simțuri potrivit condițiilor de mediu în care este pus să acționeze. Când poate să se miște, strânge din jurul său un material foarte bogat. Face combinațiuni, comparații, diferențieri, cari formează întreaga lui zestre psiho-senzorială. În școala de copii mici, educatoarea, vine să organizeze și sistematizeze acest material. Acasă acest lucru nu s'ar putea face. Metoda Montessori este aproape în întregime o metodă a educației simțurilor, iar Decroly, deasemenea o trece pe primul plan. E necesar însă ca întreagă activitate a copilului să fie proprie, spontană, iar educatorul să nu intervină niciodată brutal în această lume neînchegată.

Exercițiile nu le vom da niciodată colectiv, ci pe grupuri de individualități înrudite. Când se execută bine un exercițiu se la dela copii; repetiția lui a devenit inutilă.

Exercițiile trebuiesc gradate după greutatea lor de executare. În tot timpul ocupațiilor vom lăsa curs liber asociațiilor și interpenetrațiilor reprezentărilor. Vom fi cu băgare de seamă la igiena simțurilor: curățenia lor, lumina, căldura etc.

Exercițiile senzoriale formează și limbajul. Cu elevii minoritari se vor face exerciții senzoriale numai cu obiectele, cari exprimă noțiunile respective. Prin exercițiu vom obține atenția copilului, îi vom desvolta simțul de observație și-i vom forma spiritul critic.

Să ne ameliorăm deci metodele, pentru a putea câștiga tot mai mult adeziunea societății pentru preocupările noastre!

Conferința Dlui Inspector general P. Petrescu: Școala de copii mici în regiunile de limbă minoritară.

Conferențiarul scoate în evidență modestia organizatoarelor acestui congres, cari au trecut în program numai conferențiarii bărbați, deși contribuția cea mai aleasă în aceasta adunare, au dat-o femeile.

Subliniază interesul arătat de câțiva inspectori, cari au urmărit tot timpul, cu viu interes, această manifestare dascălească. Enumără apoi împrejurările istorice, cari au determinat, ca în locul nostru să se așeze neamuri străine, cari își au școlile lor. Arată însă și datoria ce-am avut-o noi de-a întreține, în aceste locuri, școli de stat cu intenția vădită de-a readuce la matcă pe toți Românii desnaționalizați.

Ministerul de Instrucție a înființat în toate regiunile minoritare din țară, aproximativ 1400 de școli de copii mici. Număr absolut insuficient, dar destul de important față de greutățile financiare cu cari se luptă statul. Cu ajutorul școlii de copii mici, cum am spus, toți locuitorii de obârșie românească, vor putea fi readuși la vechile deprinderi. Glasul sângelui e mai puternic decât oricare alt imperativ. E destul să ne amin-

tim de strigătul țăranilor noștri din Satu-Mare și Bihor, când înainta armata spre Budapesta: „*Mi is románok vagyunk!*”¹⁾. Acest strigăt justifică pe deplin și juridicește și omenește tendința de-a veni în ajutorul fraților noștri, cu sprijinul puternic al școlii de toate gradele. Iar școala de copii mici își are, în acest proces, partea leului. Cum le putem asigura acestor școli o funcționare normală? *Un local frumos, înzestrat cu ogradă spațioasă, grădina de flori, mobilier igienic și material didactic suficient*, rezolvă în mare parte problema. Dacă sub acest raport vor fi anumite lipsuri, ele se vor răsfrânge asupra calității învățământului.

Programa analitică, nu poate fi decât una pentru toată țara. Se va putea însă orândui materialul după necesitățile școlii, sau se va putea chiar reduce, dacă împrejurările o cer.

Limba română, ca obiect de studiu, trebuie propusă de învățători, cari o cunosc bine. Deprinderea elevului de-a o vorbi să devină o trebuință organică, iar nu un balast de vorbe goale. Învățătorii, cari vorbesc astfel: *Am o case mititike!* etc., nu pot contribui cu nimic la rezolvirea problemelor urmărite de noi în aceste ținuturi.

Controlul în școlile din regiunile minoritare să fie făcut de un personal ales, iar învățătorii din aceste regiuni — unde munca este incomparabil mai grea — să aibă și o remunerație mai potrivită. *Metoda de predare* este cea directă. Învățătoarea să cunoască puțin și limba minoritară, ca mai ușor să se poată apropia de familiile copiilor. Aici, simpatia satului e necesară. Trebuie să recunoșc, că și în rândul învățătorilor minoritari am găsit oameni înțelegători, cari au știut să se adapteze noilor împrejurări de viață; ne-au învățat limba și propun astăzi cu multă însuflețire în spiritul vederilor noastre. Autoritatea școlară va ști să aprecieze după merit

această tendință, care eadrea perfect cu datoria bunului cetățean.

Revistele de specialitate, și mai ales revista „Copilul”, au contribuit în mare măsură, ca învățătorii din regiunile minoritare să-și apropie limba și să-și îmbunătățească tehnica de predare.

* * *

După masă d. A. * Pampu, asistent universitar, și-a dezvoltat interesanta conferință: *Evoluția psihică a copilului mic în lumina psihoanalizei și psihologiei individuale*.

Unele exemple din materialul informativ au fost prezentate într-o lumină freudiană prea puternică.

A urmat apoi partea administrativă a societății: darea de seamă despre activitatea desfășurată în anul precedent și complectarea comitetului cu membre noi.

Cu aceasta, lucrările congresului fiind terminate, s'a votat următoarea moțiune: Învățătoarele școalelor de copii mici din România, întrunindu-se în al II-lea Congres în zilele de 2—6 Mai 1935, în orașul Cluj, sub președinția de onoare a D-lui Ministru de Instrucție, au hotărât următoarele:

1. Desfășurarea unei intense activități educative, pentru bunul mers al școalelor de copii mici.

2. O rațională organizare și înzestrare a școalelor de copii mici: local și mobilier corespunzător cerințelor vremii.

3. Organizarea asistenței copilului, înființarea de cantine, cămine, școale în aer liber, colonii de vacanță etc., cu scopul de a crea copilului un mediu favorabil de dezvoltare.

4. Trezirea spiritului de colaborare și de largă înțelegere, a tuturor factorilor culturali, pentru salvarea sănătății copilului și creșterea lui în condițiuni superioare. Menținerea strânsă a legăturilor dintre familie și școală. *

5. Adaptarea tuturor metodelor educative individualității copilului, în special în educația simțurilor și crearea de

¹⁾ „Și noi suntem Români”.

grupe omogene, dezvoltând la maximum forțele active ale copilului.

6. Indreptarea întregii acțiuni educative către formarea de deprinderi bune, de înobilarea sufletului copilului.

7. Alcătuirea unui material educativ specific școalelor de copii mici românești, prin crearea și adaptarea celui străin, nevoilor țării noastre.

8. O cât mai bună organizare a școlilor de copii mici din regiunile cu populație minoritară.

9. Respectarea strictă a dispozițiilor legale, permițând buna funcționare și organizare a școlii de copii mici, asigurându-i astfel autoritatea și prestigiul ce i se cuvine.

10. Pregătirea științifică și pedagogică a viitoarelor învățătoare, dându-se școalelor normale de conducătoare, organizare mai potrivită scopului urmărit, precum și perfecționarea învățătoarelor în funcțiune, prin organizarea de cursuri de îndrumare, cercuri culturale, vizite etc.

11. Propagarea, prin revista asociației sau alte reviste de specialitate, a tuturor problemelor ce preocupă școalele de copii mici.

CONCLUZII

Cum am spus la începutul acestei dări de seamă, am urmărit cu mult interes lucrările acestui congres pedagogic. Este un mare merit al învățătoarelor, că în atmosfera noastră publică, proprice numai pentru strigăte și invective, s'a făcut un început așa de frumos pentru viitoarele preocupări profesionale ale membrilor corpului didactic primar. Conferințele ținute de către distinși oameni de școală, referatele întocmite de către comitetul de conducere al asociației, demonstrațiile practice făcute la școlile de copii mici din Cluj, au înmă-nunțiat un șir de probleme generale de ordin didactic și educativ, care constituie un prețios material de îndrumări și soluții pentru școala noastră de copii mici.

Personalul de control al școlii, a putut constata cu deplină satisfacție, ce minunate urmări a avut congresul din 1933 și ce putere de sugestie a exercitat revista „Copilul“ asupra învățătoarelor noastre. Dela forma statistică, pe care o moștenim dela stăpânitorii noștri, astăzi școalele de copii mici — mai ales cele din regiunile urbane — sunt în stăpânirea unei tehnice superioare, care a dinamizat întreg învățământul. Procesul acesta de trezire trebuie să împins și la țară și mai ales în ținuturile minoritare, unde școala de copii mici își găsește adevărata ei misiune. Materialul didactic prezentat de d-rele Boerescu și Dobrescu, au arătat cu prisosință, ce se poate face când este interes și bunăvoință pentru lumea măruntă a copilașilor. Iar școlile de copii mici din Cluj, cu bogăția lor de lucrări practice, cu înfățișarea lor curată, cu mulțimea lor de tablouri, planșe și obiecte confecționate de elevi, cu florile lor îngrijite, cu păsărelele din colivii, au arătat cu prisosință congresiștilor adevărate modele, spre care au datoriat să tindă cu toată puterea sufletului lor.

Cercetarea instituțiilor din Cluj: Grădina Botanică, această minunată realizare românească, Seminarul Pedagogic, Institutul de Psihologie, Clinica infantilă, Secția didactică a institutului Pasteur, Institutul pentru ocrotirea copiilor de sub conducerea Dlui Dr. A. Iancu, pe urmă Teatrul, Opera și marea Catedrală a orașului, au ilustrat într'o formă plastică, încoronarea muncii românești care nu s'a mulțumit cu moștenirea trecutului, ci a amplificat, a îmbogățit sau a creat din nou. S'a împletit la acest congres, într'o formă minunată, utilul cu plăcutul, iar învățătoarele au plecat cu sufletul încărcat de amintiri, cari am dori să primească o tălmăcire demnă în școlile lor.

Turda, 10 Mai 1935.

NICOLAE NISTOR
inspector școlar

ROMÂNII DIN MUNȚII RODOPI

Așezarea elementului românesc prin munții Rodopi datează din timpurile când posibilitățile de traiu, i-au restrâns în vechile lor așezări, silindu-i să caute noi condițiuni favorabile ocupațiunii lor, păstoritul. Așezări de oameni s'au adunat și s'au stabilit acolo unde a fost teren roditor, pășune pentru vite, apă și climă suportabilă. În general așezările păstorilor aromâni sunt la o înălțime de 900—1200 m. deasupra nivelului mării, exact aceiași înălțime pe care o prezintă masivul munților Rodopi.

Fără să insist asupra părții istorice, căci această chestiune am dezbătut-o pe larg prin reviste, aci mă voiu referi la puterea de conservare a românismului din această regiune precum și la mijloacele de afirmare etnică, cu toată lipsa de instrucțiune în limba lor maternă.

Dintre toate orașele din această regiune, Peștera e singurul ținut, care a putut să păstreze coloritul său de oraș într'adevăr oriental. Grație numeroșilor Români, cari sunt așezați de mult timp aci, piața ia un aspect ciudat. Aci dialectul macedo-român e cunoscut de mulți Bulgari, precum și de Turci. Nu se poate folosi dialectul macedo-român dacă ai intenționa să ascunzi ceva de Bulgari sau de Turci, căci în fiecare întâlnit bănuiești pe unul care poate să te înțeleagă. Cândva, în acest oraș, au fost prea mulți Aromâni și pe timpul influenței culturii grecești într'atâta tūră animați de puterea de-a se instrui, încât elenismul lăsă urme adânci și în raporturile de familie. Ca o tristă amintire și astăzi întâlnești Aromâni, cari poartă numele celor mai mari reprezentanți ai culturii antice ca Socrate, Pericle, Platon, etc.

În Peștera s'a făcut o încercare de-a se deschide școală românească

pe la 1906, însă a fost zădărnicită de către ministrul de interne de atunci Mihail Tachev, de origină aromân. Orașul Peștera nu poate trece ca un oraș bulgăresc deși mulți se înscriu la primărie ca Bulgari. Am avut ocazie să vorbesc cu oameni bătrâni, cari cunosc perfect dialectul, însă copiii lor sunt pe cale de a-l uita. Aromâni din Peștera au dat o mulțime de oameni folositori țării bulgare. Ceea ce este de remarcat, că Peștera poate e singurul oraș unde ura n'a putut găsi rădăcini. Dealtfel e și explicabil: acolo unde există școală românească, în jurul ei se simte și atmosfera românească. Căci școala românească de peste graniță în acelaș timp e și un institut de cultură românească. Însă cei mai interesanți sunt Români păstori. Aceștia au un spirit conservator și nu prea se lasă influențați de binefacerile civilizației. Restrânși în cercurile lor de păstori, raporturile lor se reduc la aspectele ce prezintă însăși viața nomadă. Vara pasc turmele pe culmile munților Rodopi, iar iarna coboară în vasta câmpie a Traciei. Înceleștați în această normă de viață, ei nu pot intra în sfera relațiilor culturale. Așa zisa pătură bogată, consideră civilizația modernă ca o mare pacoste pentru existența lor de păstori. Raporturile dintre diferitele straturi sociale se stabilesc pe baza numărului de oi și cai. Cei care stăpânesc mai multe oi și mai mulți cai, sunt în același timp și mai bine văzuți în hoarda păstorilor. De fapt aceștia sunt și mijlocitorii dintre păstori și autorități. Este semnificativ că trecerea de la păstorit la agricultură se însoțește cu mari repercursiuni asupra relațiilor dintre diferitele grupuri de Aromâni. Cei cari părăsesc păstoritul sunt considerați ca niște

oameni neserioși, căci părăsesc vechea îndeletnicire caracteristică numai Aromânilor. Iată cum accepțiunea păstor aromân, însemnează Aromân, căci în părțile acesta sapa este caracteristica Bulgarului.

Ca o măsură împotriva Aromânilor, cari părăsesc păstoritul și se îndeletnicesc cu agricultura, Aromânii păstori nu-și căsătoresc fetele cu fiii Aromânilor agricultori. În această privință cele trei comune: Dorcova, Costandova și Rachitova prezintă aspectul acestei crize morale. Însă cum motivele de ordin economic sunt mai puternice decât considerațiunile de ordin etic, cari nu sunt de fapt decât o reflecție ale unei stări economice mai primitive, repede se uită diferențierea dintre ei și e pe cale de a se șterge orice urmă. Numai printr'o îndelungată conviețuire se va ajunge la o formă mai perfectă, când raporturile nu vor fi reduse numai la viața de păstori, ci cerințele de cultură materială și spirituală vor deveni o necesitate organică. Ca un prim pas, spre această evoluție, se observă tendința Aromânilor din munții Rodopi de a se cultivă în l. maternă. Știut este că în urma războiului mondial și în urma restrângerii posibilităților de traiu, mulți Aromâni din această regiune s'au colonizat în Cadrilater. Însă o mare

parte din ei, au rămas pe loc, dar tot cu gândul ca într'o zi să se despartă de munții Rodopi și să plece în Țară. În vederea acestei plecări cu planuri pentru un viitor mai bun, Românii din munții Rodopi au născocit un sistem ingenios prin care își afirmă caracterul lor etnic. Știut este, că în urma reformelor făcute de Kemal Pașa și Turcii din Bulgaria au introdus în școlile lor alfabetul latin. Care mi-a fost mirarea când la școala turcă din Peștera am întâlnit un numeros grup de copii ai Românilor păstori, cari urmează regulat cursurile acelei școli. La întrebarea mea de ce nu învață la școlile bulgare, ei mi-au răspuns, că deoarece până acuma nimeni nu s'a gândit să deschidă școli românești în această regiune, și cum ei doresc să știe românește, fiindcă sunt Aromâni, în loc să se ducă la școală bulgară, preferă școala turcă, căci acolo ei învață să scrie românește, adică cu litere latine!

Copiii păstorilor Aromâni din regiunea Rodopilor trimit un avertisment politicianilor din România, pentru creierea unei mai bune stări culturale, care să fie favorabilă și pentru Românii de pretutindeni, rămași fără carte românească în secolul de înflorire al culturii și al civilizației. VASILE CHRISTU

CHESTIUNI DIDACTICE

IV. Registrele școlare.

Purtarea registrelor școlare de asemenea este o problemă ce ar trebui tratată în școală normală.

Registrele școlare aflate azi în uz sunt:

1. Catalogul în care se face notarea elevilor și a absențelor.
2. Matricola școlară.
3. Registrul de prezență.

O lacună în administrația școlară este lipsa unui *Registru de înscrieri*. Din cauza acestei lipse, învățătorii sunt nevoiți să facă înscrierile provizoriu pe coale de hârtie, căci dacă înscriem elevii deodreptul în catalog, acesta suferă, adeseori, corectări, modificări și măzgăleli.

Să le tratăm sumar pe rând.

1. *Catalogul*: cuprinde elevii din

clasa sau clasele conduse de un învățător și se face la începutul anului școlar. Când învățătorul are mai multe clase, introduce în catalog clasele pe rând, începând cu clasa inferioară și terminând cu cea superioară. Dacă are s. ex. cl. I și II pe pagina primă, în care înscrie primul elev, scrie pe marginea de sus a paginii, la mijloc „Clasa I” cu litere groase bine vizibile, iar pe pagina, unde începe cl. II scrie „Clasa II” la fel. Aceasta ca să se distingă în catalog de unde și până unde sunt cuprinși elevii unei clase. Pe coperta catalogului, în față, scrie cu litere groase: Catalogul clasei I-II (mixte, de băieți, fete, după cum e cazul) dela Școala primară de Stat din ...

Pe pagina dinlăuntru a copertei e foarte bine, dacă se face un mic tablou statistic al elevilor d. e.

Cl. I băieți 15 fete 20 total 35

Cl. II „ 18 „ 20 „ 38

Total: „ 33 „ 32 „ 65

Această scurtă statistică îi folosește adeseori la inspecții, la statistică, la diferite date ce i se cer și îl scutește de a tot număra elevii de câteori cere trebuința.

Toate datele elevilor se iau din matricula stării civile dela primărie, se scriu curat și citeț în catalog. După numele părinților — în rubrica respectivă e bine să se scrie și strada și No. casei, ca să nu se nască confuzii peste vremuri, căci cece se pare azi destul de clar și precis, poate fi mai târziu destul de confuz. Numele elevilor e bine să se scrie: cel de botez cu litere mai mici și cel de familie cu litere mai mari și mai groase. Și să scriem românește: întâi numele de botez și în urmă cel de familie, sau cum s'ar mai zice azi: întâi pronumele și în urmă numele. Aceasta e aranjarea firească a numelui în tradiția noastră românească și așa să fie strigați și elevii în clasă.

Absențele se pun în fiecare zi de 2 ori: la amiază și seara, după încheierea lecțiilor. De aici se vede că a absentă însemnează o jumătate de zi. Felul cum se notează absențele, se află explicat în catalog. Absențele sunt de 2 feluri: *scuzate* (caz de boală și de forță majoră) și *nescuzate*. La finele lunii, ele se totalizează în catalog (rubrică anume). Absențele se arată spre pedeapsire de două ori la lună, adică la mijlocul și la finele lunii. Întocmirea listei de amenzi, gradul amenzilor și cui se dă lista, se poate afla în explicările de pe listă, în legea școlară și regulamentul acesteia și în îndrumările date de Revizorate.

În cursul anului școlar obvin cazuri, când părinții au nevoie de copiii lor la lucrările gospodărești sau agricole și nu-i pot trimite la școală. Dar mai sunt și cazuri, când părinții trimit pe copil la școală și el hoinărește pe stradă. Învățătorul face foarte bine dacă deprinde pe părinți să ceară copilul dela învățător, când are nevoie de el. În felul acesta se stabilește o ordine între familie și școală și părintele se obișnuiește cu idea că în timpul școlarității, nu poate dispune de copil după bunul său plac și fără știrea școlii. Din această regulă pe care a stabilește învățătorul în satul său, decurg multe avantagii pentru învățământ, pe cari nu le mai amintesc, căci le va observa învățătorul singur în cursul timpului. Negreșit, învățătorul nu va concedia pe elev în toate cazurile, dar nici prea sever să nu fie în această chestiune, ca nu cumva forța majoră sub care stă părintele, să învingă autoritatea învățătorului.

Notarea elevilor se face trimestrial. De obicei la Crăciun, la Paști și la sfârșitul anului școlar. Notarea elevilor este o lucrare dintre cele mai delicate. Învățătorul trebuie

să fie cât se poate de obiectiv, căci cea mai mică superficialitate e observată de elev și învățătorul pierde din prestigiul său moral. La notare, ca să nu greșească, învățătorul *va ține seamă de puterile de cari a dispus elevul și de măsura în care a pus aceste puteri în funcțiune pentru realizarea progresului științific și moral, apoi în o măsură mai mică va ține seamă chiar de sensibilitatea elevului.* Deci în problema notării intră și individualitatea elevului. Dacă învățătorul nu ține seamă de aceste condiții, poate să-i strice pe unii dintre elevi, mai ales pe cei sensibili, să-i facă răi, să-i descurajeze, să le reducă sau chiar să le distrugă voința. În educație, dacă se ivesc nesuccese, în cele mai multe cazuri este vinovat învățătorul, nu elevul.

La notarea elevilor, învățătorul să se ferească cât mai mult de a lăsa repetenți. Elevul repetent nu mai are interesul și satisfacția noutății, căci el, deși n'a asimilat materia, totuși o cunoaște. Deci din punct de vedere psihologic, învățătorul face o mare greșeală, repetându-și elevii. Iar din punct de vedere practic, un elev cât de slab, mai mult profită intelectualicește, trecând din clasă în clasă, decât stând 2 ani în aceeași clasă. Învățătorul care lasă repetenți își dă un certificat slab asupra propriei sale munci. Deci se va ocupa cât mai mult de elevii slabi, ajutându-i și încurajându-i.

La finele fiecărui trimestru, învățătorul citește notele elevilor în prezența clasei, justificând anumite considerente avute în vedere la notare și dând lămuriri. Aceasta tot din motivele arătate mai sus. La unele școli este bunul obicei de a se da elevilor carnete școlare. Elevii, explicând acasă motivele ce a avut învățătorul la stabilirea notelor, rămân și părinții multumiți de obiec-

tivitatea învățătorului și îl ferește de critici și alte neplăceri.

2. *Matricola.* Este registrul cel mai important al școlii. Ca și catalogul, matricola este pentru un singur an școlar. În matricolă se centralizează datele din cataloagele fiecărei clase, deci matricola este a întregii școli. Matricola nu se face la începutul anului școlar, când se face catalogul, ci mai târziu, după ce s'a stabilit definitiv populația școlară pentru anul școlar respectiv. Elevii se înscriu în matricolă prin Noemvrie sau chiar la încheierea trimestrului întâi.

În matricolă se scrie cu mare grijă; aici nu sunt permise corecturi și ștersături. Dacă tocmai e nevoie să se facă o corectură, aceasta se face numai cu cerneală roșie și la rubrica „observări“. În dreptul corecturii, se face nota: „corectat“ și semnează directorul școlii. Matricola o poartă directorul, ajutat de învățătorii și se păstrează totdeauna la loc sigur contra focului sau furtului. Paginile matricolei se numerează. Se poate chiar șnurui și sigila.

La școlile cu mulți elevi e bine să se poarte un *Index alfabetic* al elevilor din matricolă, ca să se poată găsi ușor când se caută un elev și să nu răsfoim mereu matricola de câteori căutam ceva. În matricolă, elevii se înscriu după clasă. Unii scriu în matricolă mai întâi clasa cea mai superioară a școlii. De ex. dacă școala are 7 clase, se înscrie mai întâi cl. VII, apoi cl. VI. ș. a. m. d. Acesta e un procedeu practic, deși nu are altă importanță.

Pentru absolvenții clasei VII ai școlii primare, deci pentru elevii cari fac examenul de absolvire, e bine să se poarte o matricolă separată: matricola absolvenților cursului primar. Aceasta din mai multe motive. Examenul de absolvire n'are

nimic aface cu cecece a fost elevul în cursul primar; este deci un examen de capacitate, ce creiază elevului o situație nouă, un drept independent, prevăzut în lege. Noi, aici la Sibiu, am tipărit la Tipografia Dacia-Traiană o astfel de matricolă pentru nevoile județului. Aceasta am tipărit-o și din nevoia că matricola de clasă, nu avea rubrici distincte și suficiente pentru examenul de absolvire, ba rubricile matricolei de clasă nici nu corespundeau cu modelul de certificat dat de Minister pentru absolvenți, dând medii deosebite la studii. În felul acesta am creat o matricolă specială pentru absolvenți și credem că am făcut un lucru bun. Examenul de absolvire este micul bacalaureat al cursului primar și cere, prin spiritul în care se face, o matricolă deosebită, a sa, proprie.

3. *Registrul de prezență.* Acesta e cronică zilnică a învățământului. În registrul de prezență se înscriu oră de oră lecțiile predate, lecțiile ascultate și ocupațiile îndirecte. Acest registru este oglinda activității dintre cei patru pereți ai școlii. Dispozițiile în vigoare spun că lecțiile trebuiesc înscrise în registrul de prezență înainte de a intra în oră. Logic așa e; practic însă e să înscrii lecțiile la sfârșitul orei, căci se poate întâmpla adeseori cazul să nu poți face cecece ai intenționat și ai scris de mai înainte și atunci registrul de prezență trebuie sau să-l corectezi, sau rămâne o carte cu minciuni scrise de tine însuși, fără să vrei. În orice caz, acest registru trebuie purtat fidel, corect și punctual. El se păstrează în arhiva școlii, ca și toate celelalte registre școlare.

De încheiere țin s'a amintesc, că registrele școlare trebuiesc păstrate curat, scrise frumos și la timp. După felul cum sunt purtate registrele, îți poți face idee despre învățator.

Ele sunt totodată și mărturia de mai târziu a muncii învățătorului și poartă peste vremuri, până în amănunte, cecece însuși a uitat. Sunt documentele scrise ale culturalizării unui sat.

Ar fi poate locul să mai amintesc aici de încă 2 registre care trebuie să fie la fiecare școală. Este *Registrul de inspecții și Registrul de procesele-verbale ale ședințelor corpului didactic.* Acestea sunt făcute din hârtie albă liniată și trebuie să fie compactate.

Registrul de inspecții va cuprinde procesele-verbale ale organelor de control cu constatările și îndrumările ce fac, când inspectează școala. După acestea se trimit copii organului de control, care l-a dresat. Registrul proceselor verbale ale ședințelor corpului didactic, cuprinde procesele-verbale ale corpului didactic în chestiuni de aranjamente și hotărâri privitoare la bunul mers al învățământului, ca: împărțirea claselor între învățători la începutul anului școlar, împărțirea sarcinilor școlare (bibliotecar, conducător de cor, conducătorul cooperativei și farmaciei școlare, conducătorul grădinișii școlare sau terenului de experiență, atelier, lucru manual etc.) apoi ședințe didactice și metodice. Aceste procese-verbale se semnează de director și toți învățătorii și executarea lor rămâne obligatorie. După aceste procese verbale se trimit câte o copie și Revizoratului școlar, pentru a fi luate la cunoștință și aprobate.

Tot în acest registru se înscriu și procesele verbale de predarea și preluarea inventarului, când se schimbă sau pleacă directorul. Acest lucru nu-l știu directorii și le produce multe încurcături și neplăceri.

Predarea se face la 31 Aug. deci în ultima zi a anului școlar, când

încetează dreptul său la școală, unde a funcționat și e dator să plece la școală unde a fost transferat. Predarea o face sau noului director, dacă a venit, sau președintelui comitetului școlar, asistat de un învățător. Va lua inventarul școlii și după acesta va preda toate obiectele: mobilier, unelte de atelier, muzeu școlar, bibliotecă, etc., fiecare bucată cu bucată, văzute la fața iocului și numărate. Despre aceasta se dresază proces verbal de predare — preluare, în registrul amintit. În procesul verbal se va menționa, dacă obiectele au fost în starea din inventar, sau dacă sunt lipsuri. După acel proces verbal se va face un duplicat, pe care-l va lua cu sine directorul care pleacă și-l va păstra. Ambele procese verbale, adică și cel din registru și duplicatul, se vor semna de toți cei de față. Dacă predarea s'a făcut președintelui comi-

tetului școlar, noul director când vine, va îndeplini deasemeni formele de mai sus. Deci, nici un director nu va pleca de la școală până ce nu va preda tot ce a avut în răspunderea sa și nici un director nou venit nu va intra în posesia averii școlare până ce nu va face preluarea în regulă, văzând cu ochii tot ce i se dă în seamă și dresând proces verbal în regulă de starea în care preia și de lipsurile ce sunt.

Din cauză că nu se fac aceste forme, se nasc multe neînțelegeri și neplăceri între directorii cari se schimbă, sau între directorii și comitetele școlare. Atrag insistent atenția tinerilor directori asupra acestei chestiuni, căci toate lipsurile ce se constată în averea unei școli, cad asupra directorului, căci el le-a administrat, el răspunde de ele și trebuie să le plătească.

NICOLAE BEMBEA

BCU Cluj / Central University Library Cluj

APLICAREA METODEI MONTESSORI ÎN ȘCOALA PRIMARĂ

Mulți pedagogi au criticat metoda Montessori pe motiv că nu se poate aplica decât în zilele de copii mici. E o mare greșeală, deoarece această metodă se experimentează cu mult succes în școlile primare din Italia, aplicându-se chiar și în unele școli secundare.

Natural că metoda aplicată în școala primară diferă puțin de metoda aplicată în „casa dei bambini“, unde copiii se educă aproape singuri, prin materialul didactic ce le stă la dispoziție.

Cu cât însă copiii înaintează din punct de vedere fizic și mintal — vorbim de copiii din școala primară — și educația lor devine mai complicată. Dacă în „casa dei bambini“ intervenția directă a învățătoarei e

de prisos și chiar o piedică în educarea și creșterea copilului, în școala primară devine mai necesară, pentru a-i prezenta un alt material didactic, în raport cu mintea lui și cu cunoștințele ce trebuie să i se predea; un material *simbolic*, care-i înlesnește învățarea cu ușurință a celor mai abstracte noțiuni de: aritmetică, gramatică, etc.

Rezultatele ce se obțin prin metoda Montessori, în școala primară, atât din punct de vedere educativ cât și al instrucției, sunt uimitoare.

Din modestele mele însemnări, făcute în timpul asistenței la școala montessoriană „Giosue Carducci“, din Roma, voi căuta ca să arăt cetitorilor, cum această metodă se poate aplica în școala primară.

LA CLASA I.

Clasa I primară montessoriană, este clasa cea mai ușoară. Copiii din „casa deși copii”, trecând direct în această clasă, sunt pregătiți temeinic, aproape la toate obiectele.

Astfel scris-cetitul, îl cunosc, la perfecție, din „casa deși copii”. Pentru cei ce n’au făcut „casa deși copii”, la scris-cetitul se procedea-ză la fel, cu același material didactic: litere reliefate, litere mobile din carton, etc. Se întrebunțează și abecedarul oficial, dar numai ca manual auxiliar, din care copiii citesc când vreau.

O mare bază se pune în școala montessoriană, pe așa numita *lectură interpretată*, care este adevărata lectură după dna Montessori, prin ea copilul pătrunzând sensul lucrurilor și știind să le exprime cât mai bine.

Dela lectura interpretată copilul ușor va ajunge ca să formeze fraze singur și să povestească liber. Această lectură mai este apoi și un admirabil mijloc de a ne permite o constatare psihologică: cum citesc și reproduc copiii.

Iată în ce constă această lectură interpretată:

Sunt mai multe dosare mici, în care se află niște bilețele de hârtie cu mai multe porunci scrise. Copilul ia dosarul, scoate din el un bilețel; citește în gând, porunca ce-i scrisă pe el, executând apoi întocmai acea poruncă.

Această lectură interpretată se aseamănă cu jocul frazelor din „casa deși copii”.

Poruncile scrise pe bilețele sunt gradate: ușoare și pe urmă din ce în ce mai greu de executat, împărțite pe serii.

Iată câteva propozițiuni din seria I:

— *Stătea cu capul în jos.*

— *Iși încrucișa brațele.*

— *Ii vorbi la ureche.*

Din seria II:

— *Se apropie de ușă și o împinse încetișor.*

— *Iși acoperi fața cu mânele și izbucni în plâns*

— *Inchise ochii și adormi încet, încet.*

Din seria III:

— *Ii era somn, își rezimă capul pe masă și adormi.*

— *Scoase cheia din buzunar, deschise ușa și intră.*

— *Iși acoperi ochii cu mânele, se rezimă de scaun și începu a plânge.*

Din seria IV:

— *Mergea încet, cu capul în jos, ca și când ar fi avut o mare supărare.*

— *Iși șterse ochii de lacrimi, ca să nu-l vadă nimeni.*

— *Iși puse mâna pe frunte și se gândi adânc.*

Seria V, cu fraze și porunci mai complicate și mai greu de executat, de ex.:

— *Copilul își increți fruntea și-și duse mâna la ea, de parcă ar fi vrut să-și culeagă gândurile sale proprii.*

— *Căută cu atenție în cutie și zise: „nu mai e nimic”*

— *El luă batista, o privi și zise: „Nu-i a mea!”*

În seria VI sunt propozițiuni cu acțiuni dramatice, cari cer și mai mare efortare copiilor, pentru a le putea executa:

— *Răsturnat într’un jilt, cu mânele în buzunare, cu picioarele încrucișate, privea copacii dintr’o grădină vecină.*

— *„Pst!” ... zise copilul, încruntând sprâncenele și mișcând mâna-i dreaptă, întinsă în spre tovarășul său.*

În seria VII interpretarea acțiunii se face în formă de dialog, sau trialog:

— *Nu te simți bine, Nina?*

— Nu, nu mă simt bine, răspunse Nina, ștergându-și nădușeala de pe frunte și îndreptându-se, ca să respire mai bine, cu gura deschisă.

Sunt apoi fraze lungi, acțiunea lor formând adevărate scene de teatru, la interpretarea lor luând parte mai mulți copii deodată.

Copiii executând această lectură interpretată, parcă sunt niște artiști de teatru, atât de mult te amuză jocul lor original, încât a-i sta să-i privești mereu.

Lectura interpretată dezvoltă copiilor pasiunea cetitului, dându-le totodată posibilitatea de a cunoaște limba, cu multă ușurință, fără studierea regulilor și definițiilor gramaticale, întipăririndu-li-se în memorie: construcția propozițiilor, a frazelor, etc.

Pentru a-l obișnui pe copil și mai mult cu cetitul, în fiecare clasă montessoriană se află câte o bibliotecă, compusă din cărți ilustrate, cu conținut religios și patriotic, scrise ușor, pentru a fi înțelese de copiii de 6—12 ani.

În general toate cărțile din bibliotecile claselor montessoriene sunt foarte selecționate, ele fiind în legătură cu lucrurile și evenimentele din viața de toate zilele a copilului. În Italia de altfel este o adevărată literatură pentru copii. La noi, dure-re, această literatură a copilului este încă redusă.

Puținele cărți ce le avem scrise pentru copii, sunt de tot defectuoase, lipsind din ele ilustrațiile, stilul ușor și atrăgător, etc., încât copilul mai tare se plictisește, în loc să-i dezvolte gustul de citit.

„Copiii sunt mai simțitori la frumos și la bine decât adulții“, zice dna Montessori.

„Frumosul“, „binele“ și „moralul“ trebuie să călăuzească pe cei ce-și iau angajamentul de a scrie cărți pentru copii.

„David Copperfield“ a lui Dickens, „Robinson Crusoe“ a lui De Foe, „Călătoriile lui Gulliver“ a lui Swift, cărțile lui Stevenson, Alice în Wonderland, Treasure of Island, Walter Scoth, Mark Twain, Porter, etc., apoi Biblia ilustrată, viețile sfinților și a martirilor, a eroilor naționali, etc. atât de frumos sunt editate pe hârtie velină, cu litere mari și ilustrațiuni colorate, încât pasionează și atrag și pe adulți.

Cu puținele cărți ce le avem noi pentru copii ca: Poveștile lui Creangă, ale lui Ispirescu, Anton Pann, Lia Hârsu, etc. editurile păcătuiesc grozav, nerespectând „frumosul“, ce se cere pentru micuții cetitori.

Dezvoltându-le copiilor gustul de citit, trebuie să-i ferim de cărțile rele, cari sunt un pericol pentru ei, din punct de vedere educativ și moral.

Spre acest scop, învățătorii trebuie să controleze lectura particulară — în afară de școală — a elevilor.

Copilul din clasa I montessoriană, obișnuindu-se cu lectura, i se pune la dispoziție material didactic pentru învățarea gramaticii și a compunerii, care se fac în mod concret.

Ca și pentru lectura interpretată și pentru gramatică, se află dosare cu bilețele de hârtie, pe cari sunt scrise: substantive masculine, feminine, articole, verbe, adjective etc.

Aceste bilețele se amestecă și copilul, după un model pe care-l așează pe măsuta lui, trebuie să potrivească, la fiecare substantiv: articolul și pluralul. De ex. pe model scrie: „il bambino, i bambini“ (copilul, copiii). Copilul caută printre bilețele articolul „il“ și-l așează pe masă; lângă acesta așează substantivul „bambino“ iar alătura: articolul „i“ și substantivul „bambini“, continuând la fel cu așezarea tuturor cuvintelor scrise pe model, chemând

la urmă pe învățătoare să facă verificarea.

Iată un model întreg cu substantivele și articolele de pe bilețele, pe care copiii trebuie să-l compună la fel:

<i>il bambino</i>	<i>i bambini</i>
(copilul),	(copiii)
<i>la bocca</i>	<i>le bocche</i>
(gura),	(gurile)
<i>la calza</i>	<i>le calze</i>
(ciorapul),	(ciorapii)
<i>il colore</i>	<i>i colori</i>
(culoarea),	(colorile)
<i>la casa</i>	<i>le case</i>
(casa),	(casele)

Sunt apoi alte bilețele cu cuvinte diverse și cu ajutorul cărora, copiii formează mici discursuri. De ex. pe o bucată de hârtie se află scris următoarele: „*Petre! Petre! fiindcă ești leneș, te urăsc!*”

Copilul caută printre bilețele substantivul „Petre” ș. a. m. d. formând întregă fraza ce-i scrisă pe hârtia model. Fiecare parte de cuvânt este scrisă însă pe un bilețel de culoare deosebită: substantivele pe carton albastru, verbele pe carton roșu, adjectivele pe verde, etc.

Prin aceste exerciții copiii pot deosebi cu ușurință: substantivele masculine de cele feminine; cele singulare de cele plurale; verbele de adverbe etc.

După ce au format cuvintele sau părțile mici de discursuri, le scriu în caiete, sau pe foi volante, astfel că odată cu învățarea gramaticii se obișnuiesc și cu compunerea și scrisul ortografic.

Caietele sau foile volante, întrebuințate la compunere, sunt împodobite pe margini cu chenare frumoase, desenate și colorate de copii.

În aceste caiete sunt obișnuiți să scrie: tot ce li se întâmplă zilnic și tot ce văd la școală. Când am mers

prima oară în clasa I, a doua zi, învățătoarea mi-a arătat un caiet al unei fetițe, cu următoarea compoziție, despre mine:

„*Ieri a fost la noi în clasă un domn străin. D-ra ne-a spus că este din România și că a venit să vadă cum învățăm. Domnul străin s'a uitat la caietele noastre, pe cari i le-a arătat d-ra. Pe un copil l-a rugat d-ra ca să facă un exercițiu de împărțire. Domnul s'a uitat la el.*”

Tot în aceste caiete de compunere copiii scriu diferite citate religioase și istorice, cari se află în colțul: „religios” și „patriotic” al clasei.

Colțul religios al clasei e compus din diferite tablouri religioase: Maica Domnului, Isus Christos, icoane cu scene din viața sfinților, etc., apoi o mulțime de cărți cu conținut religios și moral, toate ilustrate; diferite dosare cu ilustrate religioase, precum și dosare cu citate și maxime morale și religioase. Aceste citate copiii le citesc și le memorizează, până când li se imprimă în sufletele lor.

Iată câteva din aceste citate:

„RUGĂCIUNEA COPIILOR ITALIENI”.

Bunule Dumnezeu, Creatorul nostru și Domnul lumii, binecuvintează ziua noastră;

Binecuvintează familiile noastre; Binecuvintează ostenele școlariilor;

Condu la bucuria păcii și a lucrului pe toți Italienii;

Condu la odihnă eternă pe toți morții noștri.

Protejează pe Pontificele Roman; Protejează pe Rege și Duce, cari onorează biserica Ta;

Ascultă-ne rugăciunea și ne mântuiește de cel rău”.

— „*Unde este Dumnezeu? În cer, pe pământ, în toate locurile și în inima mea.*”

— *Unde este Patria ta?*

— *In toată Italia și în inima mea*“.

Afară de aceste citate, sunt scrise apoi pe bilețele de hârtie rugăciunile: Tatăl nostru, Credeul, etc. Privind în ansamblu „colțul religios“ al clasei, îți face impresia unui altar micuț, dintr'o biserică pompoasă.

Despre „colțul patriei“ voi vorbi în capitolul „Educația patriotică în școlile din Italia“.

Pentru *intuiție*, dna Montessori, n'are o metodă specială, lăsând acest obiect de învățământ la aprecierea propunătoare.

Pentru *memorizare*, asemenea sunt alcătuite dosare cu poezioare mici, pe cari copiii, după ce le citesc le memorizează, scriindu-le apoi pe caietele de compunere.

La *aritmetică*, materialul didactic din școala primară este mult mai complicat decât cel din „casa dei bambini“.

Barele de lungime din „casa dei bambini“ fiind greu de mânuit, apoi neputându-se forma cu ele numere mai mari decât 100, dna Montessori a pregătit, pentru școala primară, un material didactic atractiv și ușor de mânuit, pentru învățarea cât mai concret a aritmeticii.

Acest material, la clasa I, constă din niște mărgel, de mărimea unor boabe de porumb, înșirate pe fire de sârmă, formând mai multe șire, dela 1—10. Fiecare șir este colorat cu culoare deosebită: cel din 10 mărgel e roșu, cel din 9 e albastru, cel cu 8 e alb, cu 7 galbene, etc., până la singura mărgel, care este neagră.

Aceste șiruri cu mărgel sunt așezate în cutii. Șirurile de 10 se pot prinde unul de altul. Copiii se amuză mult la compunerea numerilor cu aceste mărgel. Un șirag din 10 fire alcătuite din 10 mărgel, formează un lanțșor de 100 mărgel, iar un șirag din 10 fire alcătuite din 100 mărgel, formează un lanț lung

de 1000 mărgel. Copilul scoate din cutie o singură mărgel, pe care și-o pune pe masă. Lângă ea așează lanțul de 10 mărgel; lângă acesta lanțul de 100 și pe urmă lanțul de 1000, care este lung de vreo 7 m. și care n'are loc pe masă, trebuind să-l întindă jos.

Tot cu aceste mărgel se formează: patratul și cubul numerilor. Așa este un lanț din 2 mărgel, altul din 4, 8, 16, 32 etc. Aceste șiruri apoi se suprapun unele peste altele, formând cuburi.

Acest material didactic dă copiilor posibilitatea de a-și consolida cunoștințele asupra numerilor, observând cum se formează, pe cale empirică: unitățile, zecile, sutele și miile. Copilul vede apoi, în mod concret și practic, suprafața patratului, etc. De ex.: lângă un fir din 4 mărgel, așează alte trei fire tot din 4 mărgel, pe cari apoi numărându-le, vede că sunt 16, văzând astfel cu ochii cum $4 \times 4 = 16$. Făcând mai multe exerciții cu aceste mărgel, copiii sunt învățați apoi să scrie diferite numere — rezultatele acestor exerciții — la tablă și pe caiete.

Materialul didactic montessorian pentru învățarea aritmeticii în școala primară, este întregit cu niște mașini de socotit, asemănătoare cu mașinele noastre rusești.

Pe aceste mașini cari sunt micuțe, putând fi așezate pe măsuțele copiilor, sunt înșirate mai multe vergi de sârmă, pe fiecare aflându-se 10 mărgel. Cele 3 șiruri dela început sunt egal depărtate unul de altul; pe urmă o distanță mai mare și alte 3 șiruri la aceeași distanță.

Mărgelile din șirul întâiu sunt colorate în verde și reprezintă unitățile; cele din șirul al 2-lea colorate în albastru, reprezentând zecile iar cele din șirul 3-lea în roșu, reprezintă sutele. Pe urmă se repetă: șirul

al 4-lea, colorat iar în verde, ca și șirul I, reprezentând unități de mii; al 5-lea, în albastru: zeci de mii; al 6-lea, roșu, sute de mii, repetându-se din 3 în 3 șire, până la miliarde.

În dreptul fiecărui șir se află scris numărul ce reprezintă mărgelile: în șirul I Nr. 1 (unități), în șirul al II-lea Nr. 10 (zeci), în cel de al III-lea Nr. 100 (sute), ș. a. m. d.

Pentru clasa I sunt mașini numai cu 4 șiruri de mărgelile (unități, zeci, sute și mii).

Învățătoarea explicând dela început ce reprezintă fiecare șir, copilul înțelege imediat această simbolizare, făcând cu ușurință socoteli în cadrul celor 4 operațiuni aritmetice.

Are de adunat de ex. $175 + 34$. Își așează mașina de socotit pe măsura lui și începe lucrarea în modul următor: Din șirul al 3-lea (roșu) ce reprezintă sutele, dă la o parte o mărgelă; din șirul al 2-lea (albastru) ce reprezintă zecile, dă la o parte 7 mărgelile iar din șirul întâiu (verde) 5 mărgelile, reprezentând unitățile.

Lângă mărgelile din șirul întâiu adaugă 4 din același șir iar lângă 7 din șirul al 2-lea, adaugă încă trei, numărând la urmă totalul.

Scăderea se face tot la fel, compunând întâi descăzutul și scăzând pe scăzător.

Pentru înmulțire în școala primară montessoriană se întrebuițează o tablă pitagorică specială, care constă dintr'un carton cu 100 găurele mici, în cari să poată pătrunde câte o mărgelă. Sus și în dreptul fiecărui șir vertical de găuri, sunt scrise numerele până la 10, iar la stânga se poate pune, într'o deschizătură, un pervaz dintr'un cartonaș, pe care se află scris numărul ce-l avem de înmulțit.

Iată cum se face înmulțirea cu această tablă pitagorică. Avem de înmulțit de ex. 6×9 . Copilul așează în deschizătura dela marginea tablei

pitagorice numărul 6; deasupra numărului 1 orizontal, pune un jeton roșu, așezând apoi 9 mărgelile în găurile din coloana acestui număr. Mutând jetonul la Nr. 2, așează în șir alte 9 mărgelile ș. a. m. d., până la sfârșit.

Împărțirea, care este socotită în școlile primare ca operațiunea cea mai grea, în școlile montessorianese face ajutorul tablei pitagorice, foarte ușor. Avem de împărțit de ex. 32 cu 4 . În deschizătura dela marginea tablei punem pervazul la Nr. 4; scoatem din cutie 32 mărgelile și le așezăm în șirul întâi, până la patru; apoi în șirul al 2-lea, al 3-lea, etc. până ce n'avem nici o mărgelă. Numărăm apoi, de sus în jos, și numărul care ni-l dă, din prima coloană, este câtul. Sunt apoi diferite foi, pe cari copilul scrie rezultatele dela înmulțirile și împărțirile ce face.

Pentru înmulțire, în școala primară întâmpină greutăți în știința aritmeticii în școlile primare dela noi, în școala montessoriană se formează liber, dela sine.

„Scopul nostru, zice dna Montessori, nu este de a da copilului cunoștințe asupra cubului și patratului, ci de a-i da numai intuiția procedurilor prin care va calcula mai târziu suprafețele și volumele și de a-i lăsa, mai ales, timpul necesar pentru a-și forma și dezvolta ideile abstracte în libertate, prin propria lui experimentare și observație, cu un material ușor de mânuit și plăcut lui“).

Desenul, în clasa I, se face liber, după imaginație, cum de altfel, se face în toate clasele primare montessoriene.

La lucrul manual, copiii sunt obișnuiți a face diferite vase, dela cele mai simple până la cele mai compuse, din argilă. Apoi diferite construcții: case, poduri, etc. din pietricele mici și bețișoare.

Cântul se face în același timp cu

1) Izabela Sadoveanu: „Educația Nouă”.

educația simțului muzical, în sala specială de muzică.

CLASA II.

Trecând din clasa I în clasa II montessoriană, ai aceeași impresie plăcută. Clasa la fel mobilată cu: mesuțe, scăunase; pe pereți tablouri, desene, etc. Spiritul clasei același ca și în clasa I sau în „casa dei bambini“. Copiii toți la muncă, îți fac impresia că sunt niște actori dibaci, adevărați artiști, cari nu greșesc nici odată în arta lor, jucând în modul cel mai original — învățătoarea fiind publicul care privește și se amuză de jocul lor. Și deși acest „teatru“ se repetă zilnic, nu te plictisește, ci din contră îți face o mare plăcere, despărțindu-te cu regrete, la amiază, de micii „artiști“, cari te-au delectat prin munca lor.

Și la această clasă, progresul, în ce privește învățământul, este uimitor.

Învățătoarea, o doamnă voinică, îmbrăcată în negru — uniforma fascistă — fostă învățătoare mai mulți ani la școala primară de stat și trecută de 3 ani la secția Montessori, îmi povestea:

— „Eu eram cea mai mare adversară a metodei Montessori, și acum sunt cea mai mare aderentă a acestei metode“ — descriindu-mi apoi, cu un orgoliu, ce caracterizează pe Italiani, mijloacele prin care a ajuns la aceste rezultate impresionante.

Tot ce se învață în clasa II Montessori, după programa analitică a învățământului primar dela noi, corespunde materialului din clasa III, ba chiar și clasei a IV la unele obiecte.

Cetirea se învață liber, ca și în clasa I, cetindu-se bilețele cu care se face lectura interpretată, diferite cărți din biblioteca școlii, etc. În ora obișnuită de lectură, copiii sunt puși să citească și individual, diferi-

te bucăți din cărțile de cetire care se întrebuințează în școala de stat, precum și compozițiile ce le fac la compunere.

În ce privește *gramatica*, copiii cunosc deja, din cl. I, aproape toate substantivele, adjectivele, verbele, numeralele, articolele, etc. Materialul didactic este însă mai complicat decât în clasa I. Dosarele pentru gramatică, cuprind bilețele cu aproape toate părțile de cuvinte, copiii putând compune părți de discursuri mai mari decât în clasa I. Toate aceste bilețele sunt colorate, fiecare culoare reprezentând o parte de cuvânt deosebită. De ex. avem scris pe o bucată de hârtie, următoarea parte de discurs: „Ah! cu ce scârbă te uiți la oamenii cari nu-și iubesc țara“. „Ah!“ fiind exclamare, este scrisă pe un bilet alb; verbele: „uiți“ și „iubesc“ pe carton roșu; substantivele: „oameni“ și „țara“ pe hârtie albastră ș. a. m. d. Copiii sunt deprinși astfel să cunoască toate părțile de cuvânt, după colorarea biletului.

Diferite reguli ortografice, asemenea sunt scrise pe bilețele.

Compunerea, o învață copiii diferite citate, proverbe, scrisori, etc. Fac apoi diferite compoziții libere, despre tot ce observă la școală și acasă.

Ca și la cl. I, după prima zi de asistență, am cetit pe caietul unui elev de clasa II, următarea compoziție:

„Ieri a fost la noi, în clasă, un domn tânăr. După ce a vorbit cu d-na, s'a așezat pe un scaun, lângă o masuță, a scos din tașcă o hârtie și a început să scrie. Pe domnul acela l-am văzut și în clasa I, mai multe zile și odată, când a venit la noi cu d-na Directoare“.

Unii scriu atât de frumos, încât îți fac impresia unor adevărate compoziții literare.

Dacă mai mulți copii au făcut aceeași greșală ortografică, propunăto-

rea scoate la tablă pe unul dintre ei, și-l pune să scrie cuvântul greșit. Cere apoi să i se aducă din dosar acest cuvânt, pe care copilul confruntându-l cu cel de pe tablă, observă ime-

diat greșeala, corectându-se singur. Asemenea toți copiii, fără nici o comandă, își verifică caietele de compunere.

PETRE LENGHEL IZEANU

C R O N I C A.

CĂTRE CITITORI. — Am ținut să dăm o expunere mai largă despre bogatele lucrări ale celui de al doilea congres al învățătoarelor dela școalele de copii mici din România, ținut la Cluj în zilele de 2—6 Mai, pentru faptul că a fost un congres bine organizat, cu probleme foarte bine studiate și pentru că revista noastră și până acum a servit cu toată căldura problema învățământului dela școalele de copii mici.

† **EPISCOPUL GRIGORE COMȘA.** — Prin moartea prea timpurie a P. S. Episcop Grigore al Aradului și Banatului s'a pierdut o mare energie românească, un adevărat păstor sufletesc și un cărturar de seamă, care își pusese toată priceperea în slujba educației tineretului și pentru apărarea, prin cuvânt și scris, a credinței strămoșești.

Regretatul Episcop era un sincer și devotat sprijinitor al școlii primare. Tatăl său fusese învățător și astfel de mic cunoștea toate necazurile și toate bucuriile acestor umili slujitori ai culturii românești.

În timpul păstoriei Sale a dat totdeauna dovadă că apreciază munca desfășurată de învățători și de căteori numai a putut, a luat parte cu tot sufletul Său la marele manifestațiuni ale corpului didactic primar.

Ca scriitor a închinat multe pagini problemelor de educație a tineretului (o carte a P. S. Sale a fost premiată de Academia Română), cât și pentru educația pruncilor în spirit creștinesc.

Învățătorii români printre care avea un număr mare de foști camarazi în Seminarul Andreian din Sibiu, când își

urma studiile teologice, îi vor păstra întotdeauna o recunoscătoare amintire.

Depunem și noi, cei cari ostenim la această revistă, o lacrimă fierbinte pe mormântul proaspăt al marelui român și ierarh, care ne-a onorat cu colaborarea Sa prețioasă.

C. I.

ZIUA COPILULUI: M. S. Regina Maria a lansat și în anul acesta, ca și în trecut, un călduros apel către societatea românească cu prilejul zilei copilului. Il reproducem și noi cu îndemnul către cititorii noștri de a contribui cât mai mult prin activitatea lor, ca să creieze o viață plăcută copiilor.

Iată gândurile M. S. Regina Maria închinete copilului:

Sărbătorim pe copii noștri și copilăria lor. Cu dragostea cea mai curată să ne apropiem acum și totdeauna de sufletele lor nevinovate și să-i iubim și să-i păstrăm sănătoși la trup și suflet, căci ei sunt nădejdea și mândria neamului. Pentru a-i bucura și a-i feri de toată vătămarea trupească și sufletească, să nu precupețim nici o silință și nici o jertfă. Din mult puținul vostru, ajutați opera de protecție a copilăriei. Adăugați la gândul cel curat fapta cea bună, căci în copii neamului, neamul însuși trăește.

ZIUA LAPTELUI: În luna Mai se sărbătorește de câțiva ani ziua laptelui.

Beți mai mult lapte, este devisa propagată de Oficiul Național al Laptelui. Prin consumarea unei cantități cât mai mare de lapte, prin transformarea lui în derivate, prin industrializarea lui, se va putea crea mijloacele de venit țără-

nimii care locuiește în apropierea marilor centre urbane, consumatoare de lapte.

Ziua laptelui pentru școala primară trebuie să fie un prilej de meditare și un bilanț pentru ceea ce s'a putut face prin ajutorarea copiilor săraci de către asistența școlară. De câțiva ani în foarte multe școli orășanești s'a introdus bunul obicei, ca elevilor săraci să li se servească în pauza dela ora 10 câte un pâhar cu lapte și o bucată de pâine. Pofta cu care înghițeau ei această hrană folositoare creșterii lor, a trezit gustul pentru lapte și la camarazii lor cu părinți înstăriți, cari din diferite cauze nu consumau lapte.

Învățătorii vor putea face foarte mult, cu puțină bunăvoință, ajutând pe copiii săraci prin comitetul școlar, prin opera de asistență școlară ca, consumarea laptelui să nu fie numai un deziderat, ci o realitate.

Desigur, că numai laptele curat și igienic tratat poate fi folositor copiilor. De aici nevoia unui control mai atent al lăptarilor cari furnizează laptele, mai ales în orașe.

Societățile de binefacere, mai ales cele femeiești, ar putea avea un succes frumos dacă, indiferent de scopul pe care-l urmăresc, s'ar ocupa și de hrana copiilor săraci dela școlile primare dela periferiile orașelor. Acțiunea lor ar fi o adevărată operă de întărire a fragedelor mlădițe ale neamului nostru, cari din cauza unei alimentații substanțiale suferă foarte mult.

Sub raport economic învățătorii ar putea porni o acțiune de a încheia pe țărani, cari se ocupă cu desfacerea laptelui, în cooperative cari ar înlesni foarte mult desfacerea laptelui, tratarea lui igienică și obținerea unui preț convenabil.

INCHEIEREA ANULUI ȘCOLAR LA ȘCOALELE PRIMARE. — Cursurile

școlilor primare vor înceta în ziua de 10 Iunie.

Între 1—10 Iunie se va face repetiția materiilor predate și sintetizarea lor. Dela 10—12 se vor face pregătirile de fine de an, iar dela 13—16 Iunie, în orele de dimineață, se va face examinarea elevilor în asistența părinților.

Această examinare nu va conta la situația elevilor, ci va fi numai un prilej de manifestare școlară și de stabilire a legăturilor între școală și părinți.

La școlile cu învățământ supra primar se va da o deosebită importanță examinării elevilor din clasele a V-a și a VI-a.

Dela 17 Iunie va începe examenul elevilor de clasa a VII-a pentru absolvirea cursului primar. Acest examen se va ține pe centre sub președinția unui organ de control școlar, sau a unui învățător delegat de revizorat.

Pe lângă examinarea teoretică, elevii clasei a VII-a vor fi supuși unui examen practic (lucrări în grădina școlii, în ateliere etc).

Serbarea de fine an se va ține la 23 Iunie.

† FELICIA ANASTASIU. — A murit la București d-na Felicia Anastasiu, una dintre cele mai bune institutoare din Capitală.

Colegii și societatea apreciau pe Felicia Anastasiu pentru temeinica sa cultură pedagogică și pentru îndemânarea scrisului, grație căreia a văzut lumina tiparului delicata scriere „*Mama și sufletul copilului*”. Copiii au iubit-o pe Felicia Anastasiu pentru inima sa bună și pentru munca din școală, devotată până la sacrificiu. De aceea, așezarea sa în cele veșnice, a adus în preajma mormântului o lume imensă.

Ca unii ce-am cunoscut și apreciat cu un sentiment de admirație pe această nobilă educatoare, aducem cel mai pios omagiu memoriei *Felicii Anastasiu*.